The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
EDITOR IN CHIEF: INGRIDA VIKSNA
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — EM 8-0792
Cable Address: LATAMERIKA
Editor in U.S.A. — A. ZVERIŅŠ
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL
POST OFFICE DEPARTAMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

50./278. n-rs. SESTDIEN, 1954. G. 26. JŪNIJĀ 4. GADS.

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telefons — EM 8-0792
Telegrammu adrese: LATAMERIKA
ASV redakcija — A. ZVERIŅŠ,
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $150; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00
SLUDINAJUMU MAKSA:
slud. daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 collas telpu 1 mojā

Mendes-Frānss jau ieradies Bernē

Parīzē. Kamēr Sav. Valstu prezidents Eizenhauers un ārlietu ministrs Dalless gatavojas sarunām ar Anglijas ministru prezidentu Čerčilu un ārlietu ministru Idenu, Francijas jaunais ministru prezidents Mendes - Frānss staigā pats savus ceļus. 37 stundu laikā sastādījis jaunu kabinetu, Mendes - Frānss jau ar jaunā kabineta svētību atrodas Šveices galvaspilsētā Bernē, lai tiešās sarunās ar komūnistu Ķīnas Ču En Laju mēģinātu panākt kaŗa darbības pārtraukšanu Indoķīnā.

Francijas politiķi domā, ka jau pirms Mendesa - Frānsa tikšanās ar Ču En Laju komūnistu Ķīnas un Francijas starpā ir notikušas slepenas sarunas Indoķīnas jautājumā un ka galīgā vienošanās ir tikai laika jautājums. Bet šoreiz laikam ir liela nozīme, jo Mendes - Frānss, ministru prezidenta un ārlietu ministra amatus uzņemdamies, svēti nosolījās izbeigt kaŗu līdz 20. jūlijam vai neizdošanās gadījumā atkāpties.

Cik zināms, tad Ču En Laja un Mendes - Frānsa sarunu darba kārtībā Ženēvas konference tiks pārrunāta kā pirmais jautājums, jo jaunā Francijas valdība asi pārmet bijušam Francijas ārlietu ministram Bido, ka viņš septiņu nedēļu laikā neesot paspējis panākt tiešu kontaktu ar komūnistu Ķīnas vai vietminiešu pārstāvjiem.

Franču politiķi domā, ka Mendes - Frānss savu miera piedāvājumu balstīs uz priekšlikumu noorganizēt brīvas vēlēšanas visas Vietnamas mērogā. Tādā gadījumā Vietnamā pie vaŗas nāktu tāda valdība, ko izraudzītu vispārējās vēlēšanās. Atkristu arī galvas lauzīšana un strīdēšanās par eventuālu Vietnamas dalīšanu. Pazīstot iedzimto nostāju pret frančiem, Mendes - Frānsa varbūtējais priekšlikums nozīmētu atteikšanos no Vietnamas, jo vispārējās vēlēšanās franči nevar cerēt uz vietējo atbalstu. Komūnistiem tā būtu uzvara bez kaujas, frančiem tas nozīmētu vairāk kā septiņus gadus velti lietas asinis.

Pēc sarunām ar Francijas ministru prezidentu komūnistu Ķīnas Ču EnLajs dosies uz Jaundelhi, lai trīs dienu ilgā vizītē viesotos pie Indijas ministru prezidenta Nēru. Pēc tam Ču En Lajs paredzējis atgriezties Pekingā.

Indija Ču En Laja pirmajam apciemojam gatavojas ar lielu sajūsmu, jo par spīti abu valstu dažādai ideoloģijai indieši „jūt", ka viņiem ir kopējas saites ar ķīniešiem un kā vienai, tā arī otrai tautai jācīnās un jāpārvar vienādas sociālas un saimnieciskas problēmas. Ču En Laja viesošanās laikā paredzētas arī neoficiālas sarunas komūnistu Ķīnas un Indijas ministru prezidentu starpā, kur iztirzās dažādus Āzijas jautājumus.

Franču acīs Ženēvas politiskās konferences nākotne vairs neliekas bezcerīga, jo vismaz vārdos komūnistu Ķīna izrāda nepieredzētu gatavību sadarboties ar jauno Francijas valdību.

Pēc sarunām ar komūnistu Ķīnas ministru prezidentu Mendes - Frānss nekavējoties nodeva jaunas instrukcijas Francijas pārstāvjiem Ženēvas konferencē cerībā, ka kopš 8. maija iestigušās sarunas turpināsies ar jūtamākām sekmēm tuvākajā nākotnē. Cik zināms, Mendes - Frānss un Ču En Lajs pārrunāja vienīgi Indoķīnas aktuālo problēmu, nepieskaŗoties jautāājumam, kas jau ilgi nodarbina Ču En Laja prātu — piespiest Franciju atzīt komūnistu Ķīnas valdību.

Pēc sastapšanās ar Mnedes - Frānsu Ču En Lajs izbrauca uz Ženēvu, lai pēc tam dotos trīs dienu ilgā vizītē pie Indijas ministru prezidenta Nēru.

Francijas ministru prezidents un ārlietu ministrs Mendes - Frānss atgriezās Parīzē.

FRANČU CERĪBAS PIEAUG

Bernē. Divu stundu ilgās pārrunās Bernes franču sūtniecības telpās sastapās Francijas ministru prezidents Mendes - Frānss un komūnistu Ķīnas ministru prezidents Ču En Lajs. Pēc sarunām Mendes - Frānss žurnālistiem izteicās, ka vispirms viņš gribot uzsvērt savu optimismu par divu stundu ilgo pārrunu gaitu. Franču politiķu aprindās cerības par ātru vienošanos Indoķīnas jautājumā pašreiz ir augstākas kā jebkad. Apmēram tādiem pašiem vārdiem abu valstsvīru pirmo satikšanos formulēja arī Ķīnas komūnisti.

1. LATVIEŠU SKOLAS IZLAIDUMS MONTREĀLĀ

No kr.: absolventi J. Mazutis, I. Kraula, V. Peiča, skolas pārzinis Em. Mazutis, absolv. V. Dreijere, A. Kalniņa, L. Gailis. Otrā rindā: skolotāji -audzinātāji: Ž. Luzis, E. Rudzīte, L. Zoldners, M. Skuja, māc. A. Gaudiņš. Iztrūkst māc. A. Kušils un skolotājs O. Krādziņš. Foto J. Baltiņš.

ATBRUŅOŠANĀS SARUNAS IZJŪK

„Gaisa pārmaiņa" sarunās

Londonā. Pēc sešu nedēļu nepārtrauktām slepenām sēdēm Sav. Valstu, Anglijas, Francijas, Kanadas un Padomju Savienības pārstāvjiem ir nācies atzīt, ka no atbruņošanās sarunām nekas neiznāk. Minētās piecas valstis sastāda Apvienoto Nāciju Atbruņošanās komitejas apakškomiteju, kam savi lēmumi bija jāiesniedz Atbruņošanās komitejai līdz šī gada jūlija vidum. Tikai šoreiz nav nekā ko iesniegt. Sešu nedēļu laikā piecu valstu pārstāvji varēja vienoties vienīgi vienā punktā, un proti, paziņojumā, ka sēžu laikā vienošanās nav bijusi iespējama.

Pēc sabiedroto pārstāāvju paskaidrojumiem, Padomju Savienība pieprasot nekavējoties aizliegt ūdeņražbumbas, tai pašā laikā neatzīstot pilnīgu atomkontroli. Padomju Savienība jau gadiem ilgi runājot par savas armijas samazināšanu par vienu trešo daļu — bet nekādi skaitļi netiek minēti, tikai procenti, tā ka sabiedrotie galu galā tomēr nezina, no kā līdz kam krievi ir gatavi samazināt savu armiju.

Līdzšinējās atomkontroles un atbruņošanās sarunas notika Sav. Valstīs, kamēr Anglijas ārlietu ministrs Idens nāca ar priekšlikumu, ka „gaisa pārmaiņa" varot iestigušajām sarunām nākt par labu, un tā tās pārcēla uz Londonu. Bet, kā redzams, tad ar „gaisa pārmaiņu" vien krievus nevar piespiest sadarboties.

Karš, kurā abas puses uzvar

Abas armijas virzās uz priekšu

Tegucigalpā, Hondūrā. Gvatemalas pilsoņu kaŗš, kas tagad jau ilgst veselu nedēļu, vēl joprojām ir dažādu neskaidrību un pretrunu pilns. Kaut arī pretkomūnistu un valdības armijas vēl nevienā īstā kaujā nav sastapušās, abas jau lielās ar panākumiem.

Gvatemalas valdības kaŗaspēka virspavēlniecība ziņo, ka Gvatemalas territorijā no Hondūras iefiltrētie revolūcionāri tiekot nepārtraukti spiesti atpakaļ. Revolūcionāri tai pašā laikā ziņo, ka viņi nepārtraukti virzās uz priekšu. Pirmo lielo kauju abu armiju starpā sagaida Zakapas pilsētas tuvumā. 70 jūdžu no Gvatemalas pilsētas un ap 20 jūdžu no Hondūras robežas. Jau tagad Zakapa ir piedzīvojusi vairākus revolūcionāru gaisa uzbrukumus, un sagaida, ka pretkomūnistu armijas kājnieki mēģinās pilsētu ieņemt.

Pirmajam uztraukumam pārejot, attapusies arī Gvatemalas valdība un tagad lielā steigā mēģina apbruņot kreiso arodbiedrību pārstāvjus un komūnistiski noskaņotos zemniekus, jo uz armiju vien paļauties nevarot: puse Gvatemalas regulārā kaŗaspēka simpatizējot pretkomūnistiem.

KARŠ BEZ ASINĪM

Tegucigalpā. — Gvatemalas pretkomūnistu vadība ziņo no Hondūras, ka viņu armija ir gatava īsam vai ilgstošam kaŗam, kuŗa beigās tikšot gāzta Arbenca komūnistu valdība. Līdzšinējā kaŗa gaitā nenoliedzami sekmīgāki ir bijuši pretkomūnisti. Bet arī viņi ārkārtīgi grūto transporta apstākļu dēļ var lepoties tikai ar niecīgiem territoriāliem guvumiem. Revolūcionāru armijas komandieŗa pulkveža Kastillo galvenā mītne pašreiz atrodas Eskipulas pilsētā (12.000 iedz.) sešas jūdzes no Hondūras robežas. Vairākās vietās pretkomūnistu spēki ir iespiedušies līdz 25 jūdzēm Gvatemalas iekšienē, ieņemot Vado, Hondo, Džakotanas un Kamoatanas pilsētas. Ostas pilsēta Puerto Barrios no pārējās Gvatemalas ir izolēta.

Pēc Gvatemalas valdības ziņojumiem spriežot, revolūcionāru virzīšanās uz priekšu ir ne tikai apturēta, bet vietām viņi pat atsviesti atpakaļ.

BIJ. RĪGAS RADIOFONA SOLISTES
Fannijas Vīksnes
operešu un franču dziesmu vakars
ceturtdien, 1. jūlijā, plkst. 8.15 vakarā,
sv. Trīsvienības baznīcas zālē (Sherbourne un Bloor stūrī) Toronto
Pie klavierēm ARMANDS KRŪMKOKS
Ieeja $1.00

VEICINĀS IECEĻOŠANAS AKCIJU SAV. VALSTĪS

LĪDZEKĻU TRŪKUMS GRAUJ DARBU IMMIGRĀCIJAS LIETU KĀRTOŠANĀ

Atvēlēti līdzekļi visu Amerikā dzīvojošo mākslinieku darbu skates rīkošanai

LĒMUMI UN ATZINUMI ALAs VALDES SĒDĒ 19. JŪNIJĀ VAŠINGTONĀ

ALAs centrālās valdes sēdi ses tdien, 19. jūnijā Vašingtonā, piedaloties visiem valdes locekļiem, vadīja pr. prof. P. Lejiņš. Sēdes dalībniekus ar savu klātieni pagodināja jaunieceltais Latvijas sūtnis prof. A. Spekke. Sēdes gaitā apstiprina atsevišķo biroju jaunās valdes, kā arī pārrunāja par Ziemeļamerikas kultūras fonda valdes un referentu sastāvu, galīgo vienošanos šai jautājumā atstājot pēc pārrunām ar LNAK pārstāvjiem kopīgā valžu sēdē, kas paredzēta 17. un 18. jūlijā Niagārā. Nolēma veicināt ieceļošanas akciju ASV, ko gan ļoti kavē līdzekļu trūkums. Lielāko ziedojumu šai akcijai — 150 dol., nodevuši Daugavas Vanagi. Informācijas darbā mēģinās piesaistīt lektorus ASV universitātēs. ASV dzīvojošo mākslinieku darbu skates sarīkošanai atvēlēti 1000 dol., un darbi pieteicami līdz 1. jūlijam. Žūrijas komisijā izrauga prof. P. Lejiņu, E. Freivaldu, E. Šveicu, prof. J. Siliņu, S. Vidbergu un Mitrēvicu. Latviešu skolas ASV un Kanadā saņem māksl. V. Krūmiņa divkrāsainus zīmējumus par latviešu lauku dzīvi. Hertas Lūses dziesmas uzņems skaņu lentā. ALAs kasē uz 1954. g. 1. jūniju tīrs atlikums $7.855.07.

Sēdes sākumā priekšsēdis apsveica sūtni prof. A. Spekki, tam pirmo reizi piedaloties ALAs centrālās valdes sēdē. Viņam prof. A. Spekke pateicās sirsnīgi izjustā runā.

Ziņojumus ievadīja priekšsēdis prof. P. Lejiņš. Piešķirtās **Kultūras fonda balvas** jau izsūtītas. Apstiprinot to saņemšanu, apbalvotie atrakstījuši ļoti jaukas vēstules, it īpaši pasvītrojot, ko šis apbalvojums viņiem nozīmē morāliski.

Kārļa Ulmaņa piemiņas plāksnes atklāšanas svinībās Linkolnā, piedalījies valdes loc. A. Ūdris. Šai gadījumā stipri lielu interesi izrādījusi arī amerikāņu sabiedrība — vicegubernātors, rektors un daudzi citi. Amerikāņu laikrakstos parādījušies plaši apraksti.

Vicepriekšsēdis **P. Eglītis** reprezentējis ALAu latviešu luterāņu draudžu un mācītāju konferencē Čikāgā 29. un 30. maijā, atgādinot draudžu locekļiem aktīvāk kārtot savus maksājumus ALAi.

Vicepriekšsēdis **A. Klaupiks** pārstāvjis ALAu slovaku rīkotajā banketā 24. maijā Vašingtonā. Slovaku organizācija ir viena no spējīgākām citu tautu organizācijām ar kādiem 800.000 locekļiem. Banketa dalībnieku vidū bijis krietni daudz garīdznieku, vairāki ASV senātori un kādi 30 Tautas vietnieku nama locekļi. Organizācijas „All American Conference to Combat Communism," kuŗa apvieno kādus 50 milj. amerikāņu, un kuŗas pilntiesīgs biedrs ir arī ALA, konference notikusi 21. un 22. maijā Ņujorkā. ALAs delegāti tur bijuši A. Bērziņš, P. Eglītis un G. Meierovics. Pagājušā gadā uzstādītais darba plāns reālizēts tikai pa daļai, organizācijas darbā un arī konferencē licies par maz spraiguma.

KASĒ 7855 DOLARI

Tālāk ALAs kasieris **G. Meierovics** ziņo par apvienības līdzekļiem uz 1954. g. 1. jūniju.

Kultūras fondā atlikums uz 1954. gada 1. jūniju ir $3.190.90; **Kultūras birojam** $561.19; **Nākošo Dziesmu svētku sarīkošanas fondā** $510.00; **Latviešu kultūras nama fondā** $177.00; **Aprūpes fondā** $950.26; **ziedojumi veco ļaužu fondā** $10.00; **grāmatu izdošanas fondā** $175.74; **A. Brigaderes komitejas fondā** $231.93; **Studentu stipendiju fondā** $63.91; **autoru honorāru summas** $189.38; **pārejošas summas** (Latv. skatu diapozitīviem) $33.75; **Informācijas fondā** $44.41; **ziedojumi Kerstena komitejas darba sekmēšanai** $282.65; **ziedojumi ieceļošanas sekmēšanai** $422.38; **dažādi ziedojumi ALAs darbībai** $124.09; **biedru naudas** $887.48. Kopā atlikums uz 1954. g. 1. jūniju $7.855.07.

Kaut gan kopējais atlikums ir $7.855,07, administratīviem izdevumiem šai summā paredzēts tikai **$887.**

Prof. P. Lejiņš pasvītro, cik svarīgi būtu, ja vietējās organizācijas, draudzes un kopas to, kas ALAi jau savākts, **nekavējoties atsūtītu.** Emigrācijas iedzīvināšanai vajadzīgi 4000—5000 dol., bet ienākuši tikai daži simti. Gadskārtējā ALAs kongresā Klīvlendā visi 110 delegāti vienbalsīgi pieņēmuši lēmumu, ka ALAi jāiesaistās immigrācijas akcijā un solījuši sagādāt, vajadzīgos līdzekļus, bet pagaidām šis solījums palicis gaisā karājoties, kaut darbu daudzums arvien pieaug.

ALAs BIROJU VALŽU IZRAUDZĪŠANA

Aprūpes biroja valdi apstiprināja šādā sastāvā: A. Klaupiks, Br. Albats, G. Meierovics un A. Ūdris. Ieteica rosināt arī domu par Aprūpes padomes izveidošanu.

(Nobeigums 6. lpp.).

13 VĀRĪGI JAUTĀJUMI,

KAS JĀIZŠĶIŖ AIKAM UN VINSTONAM

Kas būs Rietumeiropas aizsardzības pamats: Francija vai Vācija?

Atbilde uz augšējo jautājumu būs jārod ASV prezidenta Eizenhauera un britu sēra Vinstona sanāksmei piektdienas vakarā Baltajā namā Vašingtonā. Kad Čerčils ar Idenu ieradīsies draudzības apciemojumā pie ASV prezidenta, Francijas jaunā valdība jau būs iezīmējusi savu politisko virzienu un spējas, lai abi „varenie" varētu spriest, cik vērtīga ir Francija pašreizējos apstākļos Rietumeiropas aizsardzībai. ASV vēl arvienu nevar izšķirties, vai Eiropas aizsardzību balstīt uz Franciju, vai Vāciju. Galvenās problēmas, kas Eizenhauēram būs jāatrisina ar Čerčilu, būs šādas:

1) Jautājums par kopēju akciju Dienvidaustrumāzijā vai sekas, ja sabiedrotie nekā nepasāks. 2) Eiropas aizsardzības vienība vai sekas, ja Itālija un Francija joprojām kavētos tai pieslēgties. 3) Komūnistiskā Ķīna kā agresors Āzijā. 4) Britu un Ķīnas attieksmes. 5) Tirdzniecība ar komūnistisko pasauli. 6) Britu un amerikāņu attieksmes pret Vidusaustrumu eļļas bagātām zemēm. 7) Britu stāvoklis Suecas kanāla joslā. 8) Kas būtu pasākams Apvienotās Nācijās Korejas problēmas risināšanā? 9) Vācijas apbruņošanas jautājums ārpus Eiropas aizsardzības pakta. 10) Ženēvas konferences izvērtējums Indoķīnas un Korejas jautājumos. 11) ASV vēlēšanās pārmeklēt sabiedroto kuģus, kuŗus tur aizdomās par ieroču transportiem Gvatemalai. 12) Francijas kutelīgais stāvoklis Ziemeļafrikā. 13) Atominformācijas apmaiņa sabiedroto starpā.

Aika un Vinstona tikšanās būs neoficiāla rakstura, viņi satiksies „kā seni, labi draugi pie kafijas tases." Valsts departamenta atbildīgajiem bosiem šāds sadraudzības veids ne visai patīk, jo abi lielie dūži varētu vienoties par atzinumiem un pasākumiem, kas, trūkstot oficiālam protokolējumam, vēlāk varētu vienīgi radīt netīkamas domstarpības un pārpratumus.

ASV mazāk nobažījušās par atsaldēšanos attieksmēs ar Angliju kā par Anglijas pieaugošiem tirdzniecības pasākumiem ar komūnistisko Ķīnu. Tāpat ASV nav pieņemama britu politika Tuvajos Austrumos, kur britiem ar Ēģipti un Irānu joprojām rīvēšanās. Nav atslābis arī saspīlējums Suecas kanāla joslā, kur briti tur zem ieročiem 80.000 vīru, kuŗus varētu likt lietā citur.

Bet gan jau sērs Vinstons ar viņam piemītošo prasmi un veiklo izmaņu arī šoreiz vientiesīgajiem jenķiem uzmālēs rožainas nākotnes ainas, lai ASV dolaru straume neaprimtu.

Lux

Arī Kanadā smaržo Jāņu zāles, deg ugunskuri un skan līgo dziesmas. Līgo nakts ieskaņai Jāņu bērni pulcējās gan deju zālē, gan Birdžmeņa farmas upes līcī, lai turpinātu Jāņu aplīgošanu nākošajā nedēļas nogalē arī Saulainē un „latviešu pagastā." H. Kligera un J. Broka foto

LATVIJA AMERIKĀ

Ienaidnieki grib mūs iznīcināt.
Draugi grib mūs asimilēt.
Bet mēs gribam palikt latvieši.

Archibīskaps T. GRĪNBERGS

KUNGU UN TAUTU CĪŅA

P. DREIMANIS

12. g. s. beigās un 13. g. s. Latvijā ieceļoja vācieši un pēc simtgadīgas cīņas tur nostiprinājās. Ar laiku viņu karavīri pārveidojās par muižniekiem, bet pārējie bija garīdznieki un noteicēji pilsētu rūpniecībā un tirdzniecībā. Vācieši bija tikai neliels kungu slānis; pārējie iedzīvotāji jeb tauta galvenokārt bija zemnieki. Viņi vairumā kļuva dzimtļaudis, kas brīvību atguva 19. g. s.

Tāds bija iedzīvotāju sastāvs Baltijā, kur privilēģētā stāvoklī bija muižnieki un daļēji arī vācu pilsoņi. Latvietim tad nebija teikšanas savā dzimtajā zemē. Viņš bija no privilēģētiem atkarīgs darba rūķis, kuŗa ražojumus viņi izmantoja, bet paši ražotāju nicināja, ieskatīja par zemāku radījumu un kavēja viņa kultūrālo attīstību.

Pirmā pasaules kaŗa beigās stāvoklis sašķobījās. Baltijas lielie kaimiņi — Krievija un Vācija sabruka un nespēja vairs aizsargāt absolūtās Krievijas kungu kārtu, kas deva tai galminiekus, gubernātorus un citus augstākos ierēdņus. Tad latvju tauta, kas bija sasniegusi patstāvīgai dzīvei atbilstošu kultūras līmeni, realizēja savu vairāku gadu desmitu lolojumu — proklamēja Latvijas demokratisko republiku ar vienādām tiesībām visiem pilsoņiem, kur nav kalpu un kungu un katrs pilsonis ir savas laimes kalējs, jo spējas un darbs noteic viņa ienākumus un stāvokli. Bija izveidojusies jaunā Latvija.

Vācieši pret tādu iekārtu cīnījās. Viņi jau bija izplānojuši hercogisti, kurā vāciešiem būtu noteikšana un viņu — mazākuma tautības — valoda būtu valsts valoda. Šādu iekārtu atbalstītu Vācija, jo tās sastāvā ietilptu Baltijas hercogiste. Kaŗa norise un īpaši tā beigas kavēja šī plāna realizēšanu, un iedzīvotāju vairākums — Baltijas tautas — latvieši un igauņi, kas bija latviešiem līdzīgā stāvoklī, tam pretojās un pasteidzās proklamēt savas republikas.

Tad bijušie Baltijas likteņu noteicēji — vācieši laida darbā vecos cīņas līdzekļus — viltību un ieročus. Savu tautas brāļu, Vācijas karavīru atbalstīti, viņi cīņas laikā pret boļševikiem sagrāba varu savās rokās, bet sabiedroto rietumu demokratiju un latviešu maldināšanai iecēla par ministru prezidentu un dažos ministru posteņos latviešus, kas savā rīcībā bija pilnīgi atkarīgi no vāciešiem. Latviešu karavīri, paturēdami prātā tā laika galveno uzdevumu — cīņu pret boļševikiem, no kopdarbības ar vāciešiem frontē neatteicās un pat uzņēmās vissmagāko uzdevumu — jūrmalas iztīrīšanu no boļševikiem. Kad šis uzdevums bija veikts un arī Rīga atbrīvota, tad atlika vērsties pret boļševikiem Latgalē, jo Vidzeme, igauņiem un latviešiem sadarbojoties, jau bija atbrīvota. Bet vācieši bija nolēmuši ieņemt Vidzemi un Igauniju, lai pēc tam proklamētu savu Baltijas hercogisti. Tāpēc viņi savus pulkus virzīja uz ziemeļiem. Viņiem ceļā stājās latviešu un igauņu karavīri, kas bija vāji apbruņoti, bet tēvzemes mīlestības apgaroti un taisnības izjūtas stiprināti. Sabiedrotās rietumu demokratijas mēģināja pretiniekus samierināt, bet bez panākumiem, jo vācieši runāja kungu toņī un centās latviešus un igauņus iztēlot par boļševikiem, ko latviešu pārstāvji gan viegli atspēkoja. Tad vācieši laida darbā ieročus. Norisinājās kungu un tautu cīņa, kuŗā uzvarēja tautas — latvieši un igauņi. Šai cīņā lūzums iestājās 22. jūnijā, kad vācieši sāka atkāpties un pat bēgt.

Jaunās valstis — Latvijas un Igaunijas republikas — bija uzvarējušas veco Livoniju. Arī kaujas laukā jaunie spēki izrādījās pārāki par bruņinieku atvasēm. Nievātās un nicinātās tautas parādīja savu stāju un tēvzemes mīlestību, kas pārvār visas grūtības, pat pārspēku kaujās un iedveš ticību labākai nākotnei, bez viltus un meliem, bez strādāšanas kungu labā.

Šos dzīves mērķus beidzot saprāta un atbalstīja rietumu demokratijas un deva iespēju jaunajām republikām parādīt sevi darbos un attaisnot sprausto mērķus, kas tika sasniegti pilnībā un spožumā.

Bijušie kungi gan vēl visādi kavēja jauno valstu dzīvi, bet bez manāmiem panākumiem. Tad viņi atstāja Latvijas un Igaunijas republikas, ar to pierādot, ka šī zeme — Baltijas jūras austrumu piekraste nekad nav bijusi viņu īstā tēvija. Latvieši un igauņi, turpretim tā saauguši ar savu zemi, ka nespēj nemaz iedomāties dzīvi un darbu ārpus tās. Ar to arī izskaidrojama 22. jūnija uzvara, kas atbrīvoja mūsu zemi no svešnieku kundzības un atdeva to tautām. Tās veic kultūras darbu, nodrošina sev augstu labklājības līmeni, stingri ievērojot taisnības un cilvēcības principus, ar to iepinot skaistu ziedu visas cilvēces kultūras vainagā. Tāpēc arī drūmajās trimdas gaitās latviešiem un igauņiem ir tiesības cerēt, ka taisnība uzvarēs un viņu ilgas piepildīsies — viņi atgriezīsies savā tēvijā, ko 22. jūnijā viņi galīgi nodrošināja sev un saviem pēcnācējiem.

FOTOGRAFU KURSI KANADĀ

No kr.: Kanadas komerciālo un preses fotografu amatnieku priekšnieks un kursu vadītājs G. Milne, tālāk latviešu preses fotografs H. Kliģers, blakus Ed. Farber, Amerikas labākais speciālists elektroniskās spuldzes lietošanā. Pa labi J. Fabers, arī no ASV, speciālists preses fotografs.

Rietumu universitātē Londonā (Ont.) pagājušā nedēļā notika Kanadas preses un komerc fotografu kursi, kuros piedalījās pavisam 81 Kanadas fotografs. Interesantās lekcijas, apskatot tanīs visjaunākos sasniegumus fotografēšanas mākslā, nolasīja 18 lektori, ASV ievērojamākie un pieredzes bagātākie fotokameru mākslinieki. Kā vienīgais ārzemnieks šais kursos piedalījās arī latviešu preses fotografs Hermanis Kliģers, iegūdams atzinīgo diplomu par šī kursa beigšanu. Kā H. Kliģers stāsta, šais divās nedēļās mantots ļoti daudz, iepazīstoties ar Life, New York Daily Star un citu ASV lielo izdevumu izcilāko fotografu atziņām. Sevišķi interesanti un pamācīgi bijis sekot lekcijām par techniskiem jauninājumiem zibens spuldžu lietošanā, fotografēšanā sporta sacīkstēs, kur nepieciešams ārkārtīgs asums un precizitāte, tāpat pārsteidzoši bijuši atklājumi amerikāņu kollēgu kriminālistiskajā nozarē — piemēram, bīstamu noziedznieku slepenā fotografēšanā, fotografēšanā pret kādas personas gribu, bīstamos apstākļos u. t. t. Lekciju laikā notikuši arī vairāki banketi, ko rīkojušas lielās foto firmas — Agfa u. c., izstāde un labāko darbu godalgošana.

TORONTO ĢIMNAZIJAS PAZIŅOJUMS

TL Tautas augstskolas sestdienas ģimnazija atklāj jaunu skolēnu pieteikšanos nākošajam mācības gadam I un II klasē.

Lūdz pieteikties pie skolotājām: V. Slaviešas, 188 Davenport Rd., tel.: WA 3-5295; A. Mārtinsones, 71 Beaty Ave., tel.: LA 9593.

HAMILTONIEŠI,

kas vēlētos piedalīties Daugavas Vanagu dienu vīru koŗa koncertā š. g. 4. septembrī, Toronto, tiek lūgti ierasties uz mēģinājumiem manā vadībā ik svētdienas plkst. 7 vakarā Agrikultūras birojā, 16 Market St., Hamiltonā.

J. Cīrulis,
DV dienu koŗa virsdiriģents

PAZIŅOJUMS LATVIEŠU JAUNIEŠU PULCIŅIEM KANADĀ

Lāpas 1953. g. 29. novembra pilnsapulcē LNAK Jaunatnes audzināšanas padomes priekšsēdis J. Mežaks, lūdza Lāpu pagaidām pārstāvēt Kanadas neorganizēto un organizēšanas stadijā esošo latviešu jaunatni. Sakarā ar Londonas (Ont.) latviešu jaunatnes pulciņa vadītāja pieprasījumu, Lāpa ar šo paziņo, ka ar Londonas latviešu jaunatnes pulciņu LNAK Jaunatnes audzināšanas padome turpmāk vairs nepārstāvēs. Lāpa ir paredzējusi ... laikā sasaukt Kanadas latviešu jaunatnes pulciņu apspriedi, kurā izraudzīs pastāvīgus pārstāvjus LNAK Jaunatnes audzināšanas padomē.

Lāpas valde.

RUDENĪ NOTIEK LNAK
PADOMES UN VALDES VĒLĒŠANAS
Izplānota ALAs un LNAK kopēja sēde Niagarā

18. jūnijā notika LNAK paplašināta valdes sēde, ko vadīja valdes pr. A. Svenne, piedaloties V. Upeslācim, J. Grīslim, K. Tannem, Dr. H. Tichovskim, A. Liepiņam, J. Kalnam, R. Rozem, Ž. Bukoskim, V. Pētersonam, V. Plampem, B. Senkēvičai, Ž. Zentiņam un Sadberijas pārstāvim L. Putniņam.

Apspriešanā bija vairāki svarīgi jautājumi, jo šogad izbeidzas LNAK padomes pilnvaras un notiks jaunas vēlēšanas. Izmantojot Kanadas un ASV latviešu draudzības dienas pie Niagaras 17. un 18. jūlijā, paredzēta kopēja LNAK un ALA's sēde, kurā iespējama vairāku svarīgu jautājumu kopēja apspriešana, it īpaši Globālās latviešu apvienības un Kultūras Fonda jautājumos.

J. Grīslis iepazīstināja valdi ar uzmesto vēlēšanu organizācijas plānu un atzīmēja, ka arī šogad, līdzīgi iepriekšējam gadam, vēlēšanu komisijas priekšsēža pienākumi būtu jāuzņemas LNAK pārstāvim un jādod vēl divi vēlēšanu komisijas locekļi. Pārējie locekļi būtu jāizrauga organizācijām. Visi bija vienās domās, ka pārāk plaša vēlēšanu komisijas komplektēšana apgrūtina darbu un nolēma tanī aicināt pārstāvjus no visām 4 Toronto latviešu draudzēm, DV, TLB, LPB Kanadas kopas, LSAK un Jaunatnes audzināšanas padomei lūgs izraudzīt pārstāvi no kādas jaunatnes organizācijas. Vēlēšanu komisijas priekšsēža amatam izraudzīja J. Grīsli, kā locekļus: prof. V. Slaņķi un R. Rozi. Pēc J. Grīšļa plāna vēlākais līdz 25. jūnijam jāizsūta organizācijām uzaicinājums paziņot savas vēlēšanu komisijas pārstāvjus, bet vēlākais līdz 16. jūlijam LNAK valdei jāapstiprina vēlēšanu komisija. Pirmā vēlēšanu komisijas sēde varētu notikt 23. jūlijā un tanī pieņemtu vēlēšanu instrukciju, ko LNAK apstiprinātu 30. jūlijā. 6. augustā izsūtītu aicinājumus draudzēm un organizācijām sastādīt tautiešu sarakstus, saņemot tos līdz 3. septembrim. Līdz 3. septembrim varētu tikt uzstādīti arī kandidāti Padomei. Laiks no 3. septembra līdz 1. oktobrim būtu ziedojams kartotēkas sastādīšanai un vēlētāju kontigenta noskaidrošanai. Vēlēšanu materiālus izsūtītu līdz 29. oktobrim, bet vēlēšanām paredzētu 9 dienas, no 30. okt. līdz 7. novembrim. Balsu saskaitīšana notiktu 14. novembrī, starplaiku rezervējot pa pastu sūtīto vēlētāju zīmīšu saņemšanai.

Pārrunājot paredzēto LNAK un ALA's kopsēdi Niagarā, A. Svenne izteica vēlējumu, lai tanī piedalītos iespējami daudz valdes locekļu un abām apvienībām būtu vajadzīgie kvorumi. Tādā gadījumā sēdē varētu pieņemt arī lēmumus, kas stipri atvieglotu tālākā darba risināšanu. Niagarā būtu vēlams noturēt arī Kultūras fonda sēdi, bet ir šaubas, vai visi locekļi varēs ierasties. Pārrunājot Latviešu globālās organizācijas jautājumus, izskanēja pārliecība, ka abu Apvienību kopējā sēdē nebūt grūtību šinī jautājumā pilnīgi saprasties. Saprašanās rezultātā varētu sākt Globālās organizācijas iedzīvināšanu, nododot iniciātīvu ALA'i.

ZIŅOJUMI

Valdes sēdē apsprieda arī Informācijas centra jautājumus, klātesot tās loceklim V. Plampem. Sakarā ar bijušā Informācijas centra priekšsēža A. Franča pārcelšanos dzīvot uz Montreālu, LNAK kā pagaidu priekšsēdi bija izraudzījusi tās locekli I. Gobu. Vienojās, ka 11. jūlijā Toronto latviešu organizāciju sanāksmē, plkst. 10.00 Sv. Andreja baznīcas telpās Informācijas centram izraudzīs priekšsēdi. Organizāciju sanāksmi šoreiz sasaukt uzņēmās LNAK. Sanāksmē Informācijas centrs sniegs arī savu darbības pārskatu, bet LNAK revīzijas komisija, kuŗai paklauta centra darbība, sniegs revīzijas komisijas ziņojumu.

A. Svenne ziņoja, ka palīdzības darba saskaņošanas vajadzību atzīst visi, un arī Londonas latviešu kopa ir iesūtījusi savus priekšlikumus, bet darba pārslogojuma dēļ vēl nav bijis iespējams sasaukt šinī sakarībā paredzēto apspriedi.

A. Svenne sniedza arī īsu ziņojumu par LNAK valdes sēdi Montreālā, kas atradusi pozitīvu novērtējumu. O. Ķīvītis, LNAK pārstāvis Otavā, ierosinājis šādu sēdi noturēt Otavā, kur īpaša vērība varētu tikt veltīta skolu lietām. Pašlaik Otavā ir divas latviešu skolas, kuŗu starpā ieviesušās disonances, kas traucē sekmīgu darbu. Sēdē piedalītos arī skolu daļas vadītājs J. Mežaks. Ierosinājumu pieņem, atstājot datuma izraudzīšanu uz vēlāku laiku. Sēde paredzēta augustā. Pieņem arī J. Mežaka ierosinājumu, latviešu skolu izlaiduma aktos no LNAK pasniegt labākiem skolniekiem grāmatu veltes. Tā kā darbojas 21 skola, tad materiālo līdzekļu šaurības dēļ to nevarēs darīt visās skolās, bet rotācijas kārtībā. Apstiprina arī Jaunatnes audzināšanas padomes ierosinātās Jaunatnes dienu terminus. LNAK līdz laikā no 2. jūlija līdz 2. augustam latviešu organizācijas Kanadā organizēt jaunatnes dienu sarīkojumus, kuri, kā zināms, noslēgsies 31. jūlijā, 1. un 2. augustā ar jaunatnes dienām Toronto. Beidzot valde par LNAK pārstāvjiem izraudzīja agronomu V. Uisku Šeridanas apgabalam un apkārtnei. Adrese: V. Uiska. Sheridan Nurseries, Sheridan, Ont.. J. Liģeri Niagārai un St. Katarīnei. Adrese: 2552 Ralf Ave., Niagara Falls, Ont.

MĀCĪTĀJAM A. LŪŠA KUNGAM, BALTIJAS TAUTU FEDERĀCIJAS GODA PR-DIM KANADĀ

Izsakām dziļu līdzjūtību viņa sērās sakarā ar mātes nāvi Latvijā.

Baltijas Sieviešu padome Kanadā

P A T E I C Ī B A

Sirsnīgākais paldies visiem, visiem, par piedalīšanos mana dzīves drauga Franča Barevica izvadīšanā uz pēdējo dusas vietu, tāpat par sniegto palīdzību, skaistajiem ziediem un sirsnīgajiem atvadu vārdiem.

Austra Barevics

GENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. GE 2707
114 DANFORTH AVE

MONTREĀLĀ, P. Q.
KONSULS
VILIS TOMSONS
5210 VICTORIA AVE, APT. 16
Tel. AT 7798

LASĪTĀJU VĒSTULES

NEW YORK VAI ŅUJORKA?

LA 47 n-rā A. Zvēriņš pieskāries ļoti sāpīgajam un aktuālajam svešvalodu vietvārdu pareizrakstības jautājumam. Par šo jautājumu var runāt ilgi un gaŗi, un taisnība vienmēr būs abās pusēs. Atliktu tikai izšķirt, kas ir labāk — vai lai lasītājs, kurš nepārvalda, teiksim franču valodu, paliek neziņā lasot laikrakstu, kā īsti sauc pašreizējo Francijas ministru prezidentu, vai arī atļausim viņam šo vārdu pareizi izrunāt un sarunās pareizi, bez citu zobgalībām. piemināt, kaut arī viņš nemācētu šo vārdu pareizi uzrakstīt. Jājautā — kāda gan nozīme būs lasīt par svešām pilsētām, upēm un kalniem, nezinot, kā šīs vietas īstenībā sauc, jo nojēgu iegūstam kādu vārdu izrunājot, nevis tikai mēmi aptaustot ar acīm. Labākā izeja laikam gan būs, svešiem vārdiem, kādā rakstā parādoties pirmo reizi, iekavās atzīmēt oriģinālrakstību, bet tālāk tekstā pieturēties pie tās pašas pasāktās fonētiskās metodes, Jo ko gan citādi darīsim ar Ņujorku, Parīzi, Londonu?

J. K., Klīvlendā.

VAI PĒRIENS RADĪJIS NAIDU?

Vlasova armijas organizētājs A. Kazancevs grāmatā „Trešais spēks”, meklējot iemeslus Nirnbergā pakārtā Hitlera valdības austrumzemju ministra Alfreda Rozenberga zooloģiskam naidam pret iedzīvotājiem, sevišķi krieviem, sniedz šādu bij. nacionālsociālisma ideologa biogrāfiju. —

Līdz 1919. g. Rozenbergs bija Krievijas pavalstnieks. Pirmā pasaules kaŗa kulminācijā viņš kā krievu armijas savvaļnieks piedalījās militārā operācijā Galicijā. Kādā smagā kaujā, kuras sekoja viena otrai, Rozenbergs „individuāli” atkāpās tālāk, nekā to bija paredzējusi armijas vadība. Kādā diezgan tālā aizmugures stacijā komandanta aizturēts, viņš tika nodots aizturēto dezertieru grupā — kazāku rīcībā. Pēdējie, neievērojot bēdīgo bēgšanas notikumu, Rozenbergu tāpat kā citus dezertierus nežēlīgi nopēra. Kazakiem, saprotams, prātā nenāca, ka zem viņu pletnēm sten nākošais nacionālsociālisma ideologs un 20. g. s. neizprotamā mīta filosofijas pamatlicējs.

„Nezinu, par cik pareiza šī vēstures versija, bet uz austrumu politiku bez galvenā — filosofiski attaisnotā nozieguma — projecējās arī sīkā, 1000 gadīgā Reicha inspirātora un pravieša, mietpilsoņa dvēsele,” — nobeidz autors.

J. S., Montreālā.

LATVIEŠU BASKETBOLS TRIMDĀ

Uzvarētāja vienība — Francijas izlase devusi labākos spēlētājus — Pērkonu, Zebeliņu un J. Sproģi. Zviedrijas gaŗais centrs J. Teriņš esot labākais savā posteni, kamēr Anglijas labākais pārstāvis bijis V. Šmits.

Kas sekojis Reneslāča iepriekšējiem Eiropas meistarsacīkšu atreferējumiem, būs ievērojis, ka vienā no spēlēm pirmajā puslaikā abu vienību spēlētāji metuši 75 proc.! Tas, liekas, būs pārspīlēts. Mums Kanadā nav tādu fenomenu, bet pietiek ar 50 proc. iemetieniem, lai viens atsevišķs spēlētājs gūtu spēlē 40 p. Jābrīnās, ko gan minētie spēlētāji darījuši laukumā, ja rezultāts 20 minūtēs bijis 16:12. Tas nozīmē, ka abas vienības kopā izdarījušas mazāk kā 20 iemetienu uz grozu.

Daudz dzirdēts un pārrunāts, kas ir latviešu labākā vienība trimdā. Viens ir skaidrs, ka Eiropā uz šo godu vairs nevar pretendēt neviens cits kā Francijas izlase. Tas labi, citādi bija par daudz kandidātu. Austrālieši domā, ka viņi var uzstādīt vislabāko vienību. Bet tāpat mēs domājam še Kanadā. Nesen bija izdevība satikties ar Klīvlendas basketbolistu Arnoldu Ropu. Pēdējais labi pazīst kā ASV, tā Kanadas vienības. Protams, R. domā, ka Sav. Valstīs mīt latviešu labākie basketbolisti. Liekas, ka ASV būs paši spēcīgākie, kur mūsu jaunos basketbolistus vidusskolās un universitātēs sagatavo ļoti labi treneri.

Viegli atzīt savu vienību par labāko, ja zināms, ka satikties laukumā un to pierādīt nav iespējams. Ja arī īstenotu R. Bultes plānus — Kanadas basketbolistu braucienu uz Eiropu tomēr paliks nenoskaidrotas Austrālijas vienības spējas.

PAR ASV GEOGRAFIJU

ar interesi izlasīju G. Āb. rakstu Latvijā Amerikā par aizgūtiem pilsētu nosaukumiem ASV. Jāsaka, ka bez daudziem indiāņu nosaukumiem, apceļojot plašākus apgabalus dūrās acīs vēsturiskā ietekme. Tā Klusā okeana piekrastē ļoti daudz spānisko nosaukumu; Aļaskā pēc kartes — krievisko.

Diemžēl, G. Āb. rakstā ir dažas kļūdas. Marseļa ir franču, ne spāņu pilsēta, tāpat Lucerna pieder Šveicei, ne Francijai.

M. J.

Z I E D O J U M I

LNAK Palīdzības nozare laikā no 1. aprīļa līdz 31. maijam saņēmusi sek. ziedojumus:

Ilmāram Anckaitim (bērnu trieka) braucamo ratiņu iegādei: no Vinipegas latv. ev. - lut. draudzes (māc. F. H. Ruperts $8.00, St. Katarīnes latviešu ev. - lut. draudzes (H. Greble) $10.00; Bramptonas latv. ev. - lut. draudzes (E. Plūdums) $10.00; Montreālas latv. Trīsvienības dr. (A. Neimanis) $10.00; Montreālas latv. 2. lut. draudzes (A. Bērziņš) $20.00; Port Artūras latv. ev. - lut. dr. (prāv. A. Mitulis) $5.00; Hamiltonas latv. ev. - lut. dr. (māc. E. Pavasars) $25.00. Kopā $88.00.

Palīdzībai Kanadā ziedojuši:

Otavā P. Fedosejevs $40.00. Norandā J. Lūsis $10.00, A. Batņa $1.00.

Vankuverā: T. Purnis $1.00, J. Lācis $0.50, O. Feldmanis $0.25.

Toronto G. Nitavskis $3.00, V. Pakalns, I. Plaucītis, E. Grīnbergs, A. Rengarts, J. Tukšers — pa $2.00 katrs; A. Tūters, V. Bērziņš, O. Kupše, E. Kronbergs, A. Rutce — pa $1.00 katrs. Kopā $65.75.

Veco ļaužu namam Kanadā:

Toronto: K. un Z. Pūliņi, Z. Kuršis — pa $3.00 katrs; A. Galvāns, A. Kajaks — pa $2.00 katrs; E. Belte — $1.50; A. Brūveris, E. Kronbergs, V. Jākobsons, V. Skuja, V. Skuja, M. Viškers — pa $1.00 katrs un E. Zenka — $0.50.

Vankuverā: J. Bētiņš, T. Puriņš, E. Leimanis — $1.00 katrs, Simelfeniga ģim., L. I. Stāks, J. Lācis, B. Valters, J. Skujnieks, J. Dombrovics, R. Breikšs — pa 50 centi, G. Feldmanis — $0.25. Kopā $24.75.

Immigrācijai:

Norandā: J. Lūsis — $5.00, A. Batņa — $1.00.

Vankuverā: T. Purnis un Z. Upīte — $1.00 katrs, L. Stāks — $0.50, G. Feldmanis — $0.25.

Toronto: A. Tūters — $2.00, E. Kronbergs, E. Viškers — $1.00 katrs. Kopā $12.75.

Augustdorfas ģimnazijai:

Fort Viljamas latviešu jaunatnes pulciņš — $10.00.

Grūtdieņiem Eiropā:

Norandā: J. Lūsis — $10.00; A. Batņa $2.00.

Vankuverā: T. Purnis — $1.00; B. Valters, Reimanis, P. Juražs, A. Breikšs — pa 50 centi; L. Stāks, Smiltēns — $0.30; G. Feldmanis — $0.25.

Matesonā: A. Jaunzemis — $3.00; L. Runģis — $1.00.

Toronto: Klintis saimes lielgaili — $10.00; A. Liepiņš — $10.00; V. Innus — $3.00; V. Plampe — $2.50; G. Soste, L. Turlais, A. Tūters, A. Rengarts, R. Bērziņš, V. Sebrants, E. Grīnbergs, V. Bērziņš, E. Mežciems, N. Simanovskis, A. Zieds, J. Brigzne, A. Lakstigala, V. Skuja, B. Rubess — $2.00 katrs; L. Birava, K. Viducis, T. Viducis, P. Černavskis, E. Tecis, E. Kraulis, E. Kronbergs, I. Broka, E. Viškers — $1.00 katrs. Kopā $84.05.

Kopsummā aprīlī un maijā mēnešos Palīdzības nozare saņēmusi $285.30.

Visiem ziedojumu devējiem un ziedojumu vācējiem sirsnīga pateicība.

KANADĀ

TORONTO

● Jāņu ielīgošana, kas torontiešiem sākās jau 18. jūnijā, noritējusi diezgan spraigi, un jādomā, ka tāpat turpināsies arī šīs nedēļas nogalē. Piektdien, 18. jūnijā, Jāņu balli bija rīkojusi DV Toronto nodaļa Top Hat spoguļu zālē ar Dainas koŗa piedalīšanos, kur vakars noritēja lielā sirsnībā. Zāle bija pārpildīta, un rīkotājiem „jaunatrastās” telpas labi patika. Jādomā, ka tās turpmāk izmantos līdzīgiem sarīkojumiem biežāk. Liels Jāņu pieplūdums bija Bridžmaņa farmas upes līcī, kur līgotājiem sestdienas vakarā kopīgi rīkoja DV Toronto un Hamiltonas nodaļas. Līgotāju priekus tomēr traucēja tikumīgie kārtības sargi, kas necieš „atspirdzinājumu” lietošanu brīvā dabā, aplasot pāris kastes pudeļu. Veiklākie līgotāji gan savus dārgumus centās nobēdzināt, dažs pat tik labi, ka nespēja vairs vēlāk atrast. Toties priecīgs par bagātu lomu droši vien bija otrā dienā Bridžmaņa farmas īpašnieks, pārmeklējot krūmus un upmalu . . .

● Neraugoties uz 1000 līgotāju lielo pieplūdumu „aizupē”, ap 600 Jāņu bērnu bija arī sapulcējušies Sidrabenē, kur nakts pagāja dziesmās un rotaļās. Nepatīkams starpgadījums gadījās vienīgi atgriežoties mājās, kad grāvī iebrauca kāds īrēts autobuss, kurā vairums pasažieru bija vecāki ļaudis un bērni. Kaut ievainoto nebija, tomēr līgotājiem iznāca kavēties ceļā vairākas stundas. .

● 26. jūnijā Jāņu bērnus gaidīs Saulaine, un ar līgo dziesmām piedalīsies arī Dainas koris, bet Bridžmaņa farmā līgos TLB un HLB viesi, kuŗus ar piemērotu programmu iepriecinās viešņa no ASV — Fannija Vīksne. Viesus gaida ierodamies arī Berta un Pēteris Ziediņi savā lauku īpašumā Ziediņos, kur tāpat kā pagājušā [illegible] gadā netrūks prieka, dziesmu un Jāņuguņu.

ST. KATARĪNES

● 14. jūnijā St. Katarīnes latvieši šogad pieminēja kopīgi ar igauņiem un lietuviešiem. Svinības vadīja vietējā latviešu, igauņu un lietuviešu sabiedrība un šai dienai veltīts raidījums, kurā Kanadas parlamenta loceklis Harijs Kavers (Harry P. Caverr) runāja par baltiešu deportēšanu, kā arī par apstākļiem, kas noveduši Baltijas valstis līdz pašreizējās paudēšanai. Raidījumu noslēdza visu triju tautu himnas.

Svinīgā baltiešu sanāksme notika pilsētas Montebello parkā, kurā piedalījās ap ... latviešu. Baltiešu komitejas sanāksmi atklāja E. Sakss. Sanāksmes dalībniekus ar viesiem iepazīstināja pilsētas domes loceklis Mr. B. Gorra. Sveicienus no pilsētas valdes nodeva pilsētas galva J. Šmits (J. Smith), izsakot cerību redzēt atkal Baltijas valstis brīvas un neatkarīgas. Svētku runu teica Ontario provinces darba ministrs Čarls Dalejs (Charles Daley), plašāk pakavējoties pie Baltijas valstu traģēdijas. Runātāju gaŗo rindu noslēdza Kanadas parlamenta loceklis H. P. Kavers.

Sekoja koncerts, kurā latvieši reprezentējās ar DV vīru kori Viesturs, dir. komp. V. Lindes vadībā, kas nodziedāja skanīgi un braši dažas dziesmas. Lietuvieši sniedza solo dziesmas, baritona Varikaita izjustā sniegumā.

Pēc koncerta min. tautību pārstāvji ar lūgtiem viesiem pulcējās kopīgās vakariņās, kur pāris stundās bija iespēja iztirzāt baltiešus skarošus jautājumus.

Nākošā dienā latviešu pārstāvis L. Līdums kopā ar Al. Sprūdžu ieradās vietējā pilsētas valdes sēdē, kur pasniedza no šeit dzīvojošiem latviešiem pilsētas galvam J. Šmitam grāmatu „Cross Road Country Latvia”, nodošanai pilsētas bibliotēkai. Vietējā laikrakstā bija ievietots garāks raksts par Baltijas valstīm, kā arī sanāksmes atreferējums.

L. L.

MONTREĀLĀ

● 18. jūnijā Montreālā mirusi latviešu ev. - lut. Trīsvienības draudzes locekle un Bēŗu fonda dalībniece Eveline Cīrule, dz. 1875. g.. Apbedīšanai no Bēŗu fonda izmaksāts $294.00. Sakarā ar šo bēŗu gadījumu visi šī Bēŗu fonda dalībnieki tiek lūgti 1 mēneša laikā, skaitot no C. miršanas dienas, papildināt savas dalības naudas, iemaksājot nākošam bēŗu gadījumam $1.00. Nauda nomaksājama Bēŗu fonda pārzinim R. Gobam, 4802 Lacombe Ave. No maksājumiem atbrīvoti Trīsvienības draudzes locekļi, kas jaunāki par 18, vai vecāki par 60 gadiem.

VINIPEGA

● Vinipegas latv. ev. - lut. draudze apņēmusies izkārtot bērnu vasaras nometni visiem Vinipegā dzīvojošiem latviešu bērniem.

Nometne notiks Lac du Bonnet no 20. līdz 30. jūlijam valdības atļautā un jau gadiem pastāvošā nometnē, kas ir apgādāta ar guļamteltīm, virtuvi un pienācīgu personālu. Latviešu bērnu grupa ieies kā atsevišķa vienība nometnē ar saviem audzinātājiem. V. Dīriķe vadīs mazāko grupu, L. Polosa lielāko meiteņu grupu un māc. F. H. Ruperts zēnu grupu. Piedalīties var no 6 gadu vecuma. Piedalīšanās nauda $5.00 par periodu. Visas piemaksas segs draudze, kā arī daļu no pamatmaksas. Pieteikt bērnus var pie skolas pārziņa M. Štauvera, tālr.: 205386, un māc. F. H. Ruperta, tālr.: 35463, līdz šī gada 10. jūlijam.

● 30. maijā pēc divu gadu pārtraukuma notika pirmais latviešu dievkalpojums Lac du Bonnet'ā. Bija ieradušies ap 20 cilvēku un 11 bija atbraukuši arī no Vinipegas. Iepriekšējais sliktais laiks bija atturējis doties izbraukumā, bet tie to nožēloja, jo 30. maijs bija pirmā saulainā un siltā pavasaŗa diena.

● Sporta draugi un cienītāji šīs vasaras sporta nodarbības atklās 1. jūlijā, plkst. 14.00 River parkā Osborn troleja gala punkta tuvumā, lūgdami arī pārējos tautiešus veltīt šo pēcpusdienu saulei, svaigam gaisam un sportam.

Šovasar īpašu vērību piegriezīs jaunatnes apmācīšanai volejbolā.

● Dievkalpojums notika vietējā anglikāņu b-cā, par ko pateicība mācītājam un sirsnīgajam veclatvietim O. Kiršteinam, ko latvieši pazīst kā onkuli Oskaru. Dievkalpojumu vadīja māc. F. H. Ruperts.

Jūlija mēnesī notiks tikai viens dievkalpojums (4. jūlijā), lai vasaras periodu draudzes locekļi varētu izmantot svētdienas nogāles atpūtai un atvaļinājumiem.

Ar augusta mēnesi draudzes dzīvē sāksies atkal aktīvais rudens posms.

● Draudzes Dāmu komitejas nākošā sanāksme pirmdien, 2. augustā, plkst. 20.00 pie A. Anges kundzes, 719 Rathgar Avenue.

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka. Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

Ziedosim stundas algu trūkumcietējiem

Ziedojumi iemaksājami DV Kanadas valdes kasierim Mr. A. Puķiņam 280 Wrigth Ave, Toronto, Ont., vai vietējās Daugavas Vanagu nodaļās

K. Kursa

1940. GADA LIKTENĪGAIS JŪNIJS

ATMIŅU SKICES TIEM, KURI SĀK AIZMIRST UN PIEDOT

III

Pēcpusdienā lielā steigā no Maskavas bija ieradies Latvijas jaunais diktātors un Baltijas valstu bojā ejas traģikomēdijas inscenētājs, PSRS Tautas komisāru padomes vicepriekšsēdis Andrejs Višinskis. Vēl tanī pašā naktī, plkst. 22,30 viņš Rīgas pilī stādījās priekšā prezidentam Ulmanim kā PSRS „speciālais pārstāvis". Višinskis Ulmanim apliecināja savu apbrīnu par latvju tautas sasniegumiem un apliecināja, ka viss būs labi, vajagot tikai jaunu, demokratisku valdību.

Otrdien, 18. jūnijā: Rīgas ielās kārtību uztur policija un aizsargi, PSRS sūtniecība presē oficiāli izteica savu apmierinātību par sarkanarmijas sagaidīšanu. Rīgas krastmalā piestāja padomju karakuģis „Marats", atvedot partijas emisārus un sagatavotus aģitātorus demonstrāciju, manifestāciju un citu Kremļa jau sen izplānotu un noteiktu „latviešu tautas masu" pasākumu organizēšanai. PSRS sūtniecībā Antonijas ielā Višinskis ar sūtniecības sekretāra čekista Vetrova palīdzību, stājās pie „jaunās, demokratiskās valdības" sastādīšanas, izsaukdams kandidātus pie sevis uz pārrunām. Kad zv. adv. J. Breikšs, kuram piedāvāja zemkopības ministra portfeli, no tā kategoriski atteicās, Višinskis viņam dievojies, ka neviens taču negribot izbeigt Latvijas valsts neatkarību, ministrus iecelšot valsts prezidents Ulmanis, daži esot pret Ulmani, bet viņš, Višinskis, ieteicis necelt iebildumus pret Ulmani kā valsts prezidentu.

Trešdien, 19. jūnijā: Plkst. 16 pilī prezidentam Ulmanim Višinskis atvedis „jaunās valdības" sarakstu, kurai PSRS dāvājot uzticību. Neieskatoties viņam pasniegtajā lapā, Ulmanis jautājis, vai viņam vispār esot kāda tiesība ko teikt šīs valdības sastāva jautājumā? Višinskis tad atteicis, ka iebildumi neesot iespējami, jo Maskava šim sarakstam jau piekritusi. Kā Alfreds Bērziņš savās atmiņās raksta, prezidents tad esot noteicis, ka no šī brīža viņš esot uzskatāms par Maskavas rīkojumu izpildītāju. Višinskis lūdzis prezidentu „kabinetu" izsludināt.

Kā redaktors J. Druva vēlāk Vācijā izteicās, tad rīkojums par jauno valdību Valdības Vēstneša redakcijā saņemts bez Ulmaņa paraksta, prezidenta vārds bijis ierakstīts mašīnrakstā. Tanī pašā vakarā Rīgas pilī uz savu pēdējo sēdi sanāca neatkarīgās Latvijas pēdējā valdība. Kad kāds no ministriem iemīnējies, ka viņiem aiziešana esot vieglāka nekā prezidentam palikšana, Ulmanis dziļi saviļņots noteicis: „Nepaliksim mīksti. Mums vajadzīgs daudz spēka, lai vīrišķīgi tiktu galā ar visu, kas mūs gaida!"

Ceturtdien, 20. jūnijā: Padomju „izraudzītā valdība" pārņēma ministrijas. Padomju okupācijas varas radīta un iecelta valdība tiesiski nebija Latvijas suverēnitātes reprezentante, bet okupācijas varas ierocis. Pēc amata nodošanas neatkarīgās Latvijas resoru vadītāji ap pusdienas laiku pēdējo reizi devās pie sava prezidenta Ulmaņa.

Piektdien, 21. jūnijā: Rīgas pilī uz pirmo sēdi sanāca „jaunā valdība" prof. Kirchenšteina vadībā, kurš toreiz vēl drīkstēja teikt to, ko viņš domāja: viņš oficiāli pateicās valsts prezidentam Ulmanim par veikto darbu latvju tautas labklājības, kultūras un izglītības veicināšanā, uzsvērdams: „Kabineta vārdā apsolos pielikt visus spēkus, lai sargātu brīvu, patstāvīgu Latviju!" (Šī runa nesaīsināta otrā dienā bija iespiesta Valdības Vēstnesī). Strādniekiem un ierēdņiem obligāti manifestācijas gājienā bija jāapsveic jaunā valdība Ārlietu ministrijas nama priekšā. Arī te Kirchenšteins nolasīja, ka Latvijas valsts neatkarība tiks sargāta. Gājienu vēl uzrunāja ģen. Dambītis (kara ministrs) un P. Blaus (sab. lietu ministrs). Pēdējais bija jau izpļāpājies, ka viņu visu tautai sakamās runas viņam pārrakstītas iedevis Višinskis, piekodinādams, ka neko nedrīkstot nedz izlaist, nedz grozīt. Jaunizceptie „ministri" jau pašā pirmajā dienā dabūja izjust, ka viņi ir tikai runātājas lelles Kremļa lielrežisora rokās.

Ar „jaunās valdības" amnestijas likumu no cietuma atbrīvoja 130 politiskos ieslodzītos, kuri, krievu tanku pavadībā un salašņu bara urrāvoti, devās uz padomju sūtniecību Antonijas ielā izteikt pateicību. Pēc tam bars no plkst. 17—19 demonstrēja Rīgas pils priekšā, nemitīgi saukdams provocējošus saukļus (piem., pie karātavām Ulmani! u. c.). Prezidentam šis ierastais gājiens bija zināms, bija zināms arī, ka paredzēts noraut prezidenta standartu no pils torņa. Ja tas nenotika, tad vienīgi tādēļ, ka Ulmanis bija pateicis Kirchenšteinam, lai tas paziņojot „tur, kur pienākas", ka gadījumā, ja notikšot kāds vardarbības akts, viņš pats pils sardzei pavēlēs lietot ieročus. (Tallinā karogs no pils torņa tomēr tika norauts). Alfr. Bērziņam, kurš drāmatiskajos apstākļos atradās pie Ulmaņa pilī, prezidents šajā vakarā rezignēti teicis:

„Nav viegli redzēt, ka viss, kas ar upuriem celts, sabrūk. Bet tā nav mūsu vaina. Es esmu galā, bet kas būs ar mūsu tautu? Kas sagaida karavīrus, aizsargus, visus tos, kas mums ir uzticējušies, kas ticējuši Latvijas brīvībai? Ja ir kāda taisnība zem saules, tad mūsu tautai jāatgūst tas, kas tagad ar varu top laupīts. Citām domām manā prātā nav vietas."

Vēl pirms dienām piecpadsmit brīvajiem latviešiem nu nācās ātrā tempā pierast ne vien pie biežām sapulcēm un mītiņiem darba vietās, bet arī obligāti piedalīties neskaitāmos gājienos. Viss tas, protams, notika „labprātīgi", „spontāni" un ar „lielu sajūsmu". Darba vietās kompartijas aktīvisti skaļi draudēdami un lamādami citādi domātājus par fašistiem, kuru vieta kūdras purvos un kas padzenami no darba, sapulču un gājienu dalībniekus vārdiski pierakstīja ne vien sarīkojumiem sākoties, bet arī beidzoties (lai „nepazustu"), un, turot visus terrorā, pavēlēja sekot par padomju sūtniecības izsniegto naudu pagatavotiem plakātiem ar komūnistiskiem saukļiem un prasībām. Tas bija tikai sākums tām bezjēdzībām, ko latviešiem nācās piedzīvot savā tēvu zemē. Tautas iemidzināšanai sarkanie aģitātori vēl pagaidām kliedza: Padomju iekārtas Latvijā nebūs! Latvijas boļševizēšana nenotiks! Ar politiskiem pretiniekiem neizrēķināsies! Tagadējais lozungs ir: demokratiska Latvija!

(Nobeigums 6. lpp.)

Vija Spalviņa

beigusi Kolorado Springs kollēdžu ar Bachelor of Arts cum laude gradu, ir Phi Beta Kappa un Delta Epsilon goda biedrene.

TRIMDAS

SAULAINAS UN ĒNAS PUSES

NAUDA UN BRĪVĪBA

Britu pilsoņiem pret Latviju esot prasības par apm. 5 milj. mārc. (760.000 m. par Rīgas pilsētas aizņēmumu no „krievu laikiem," 179.000 m. par aizdevumu Valmieras dz.-ceļam, 1.9 milj. m. Ventspils—Maskavas dzc. un 3 milj. mārc. par britu īpašumiem Latvijā, kas tagad konfiscēti). Tas padara saprotamu, kamdēļ angļu financisti punktierē un kombinē, kā piespiest savu valdību, lai tā atsvabina viņu prasību segšanai iesaldētos Baltijas valstu kapitālus.

Nebūtu britu valdība pieļāvusi Baltijas valstu okupāciju, Latvija ar pārējām Baltijas valstīm visu laiku būtu deldējušas ir parādu, ir maksājušas procentus.

Vai britu financistiem nebūtu ieteicamāk izpunktierēt, kā piespiest savu valdību darboties izkārtot Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu, tātad esam taisnības un tiesību uzvaru pasaulē, sadevuši kapitālisma nāvīgākam ienaidniekam — boļševismam pa sprandu un tās 11 milj. mārc. ar britiem pienākas no Baltijas valstīm.

MUNTERS CĪNĪJIES SARKANO PUSĒ

1919. g. 22. jūnija kaujā pie Cēsīm ģen. Berķa vadītais Cēsu pulks kopā ar igauņu 3. divizijas daļām satrieca landesvēru, izšķīra Baltijas likteni, izjaucot vācu nodomu iznīcināt Latviju un Igauniju. Austrālijas latviešu laikrakstā tagad pulkv. A. Kripēns atklāj, ka 22. jūnija kaujā galvenais nopelns uzvaras izcīnīšanai piekrīt igauņiem (apm. 1500 vīriem), tātad esam sev piesavinājušies dažas svešas spalvas. Retam zināms, ka brīvības cīņas pie Cēsīm saistās ar kādu ļoti interesantu notikumu: 1919. g. vēlākais Latvijas ārlietu ministrs Munters, atrazdamies Igaunijā, nonāk sarkanarmijas rindās un piedalās cīņās pret latviešiem un igauņiem. Kaujā pie Cēsīm Munteru sagūsta igauņu 6. pulka 2. bataljona karavīri, kuru bataljonu komandēja vēlākais Igaunijas ģenerālštāba priekšnieks Jāksons. Kad igauņi — bālēnīši grasījušies sagūstīto nošaut, atklājies, ka tas runā igauniski. Munteru tad nopratinājis Jāksons un norīkojis viņu bataljona virtuvē pie darbiem. Vēlāk gūsteknis ieskaitīts ierindā un varonīgi piedalījies kaujās, parādīdams lielu drošsirdību. Atbrīvošanas cīņām beidzoties, Munters jau bija igauņu rotas komandieris, kapteiņa pakāpē. Par šiem kaujas nopelniem M. Latvija piešķīra Lāčplēsi. Velti izpūlējies iekļūt Igaunijas ārlietu ministrijas dienestā, „gūsteknis pie Cēsīm" 1922 g. atgriezās Latvijā, kur viņam pavērās brīnišķa karjēra.

Tā pie Cēsīm izšķīrušies ne tikai divu tautu, bet arī Latvijas vēsturē pazīstamu personu likteņi.

NO DIENAS GRĀMATAS

No „sabiedrisku darbinieku rokas grāmatas:" Trimdas latvieši nav nedz sliktāki, nedz labāki, nekā viņi bija dzimtenē. Viņiem tikai vajadzīgs dzinējspēks, kas viņus iekustina. Mērķtiecīgi, konstruktīvi uzdevumi, kas viņus iekvēlina darbiem.

Kursiķis

PASKAIDROJUMS

LA redakcijai piesūtīts sekojošais LNC valdes pr. J. Vintera raksts:

LAK EC vicepriekšsēdis un nacionālo uzdevumu daļas vadītājs kā arī DV CV priekšsēdis pulkv. Vilis Janums Kanadas DV delegātu sapulcē, š. g. 8. maijā, Toronto izteicies, ka Latviešu nacionālais centrs ir organizācija, kuras „ideoloģija ir līdzīga perkonkrustiešu domai, kas cīnās par diktatūru" un ka LNC mērķis ir iefiltrēt savus cilvēkus DV organizācijas vadītājos postenos, lai iekarotu DV organizāciju." Šādi pulkveža V. Januma vārdi ir atzīmēti laikraksta Latvija Amerikā 19. maija numurā pie atreferējuma par minēto DV Kanadā delegātu sanāksmes norisi.

Ar šo — patiesības labā un no LNC puses — paskaidroju, ka pulkv. V. Januma izteicieni nav pamatoti un rada tikai nevajadzīgus pārpratumus. LNC savā ideoloģijā un darbībā ir vadījies un vadās no principiem, kādi izteikti tā dibināšanas deklarācijā, kura savā laikā bija publicēta latviešu presē, kā arī cenšas aptvert visas pie latviešu sabiedriskās dzīves labākajām tradicijām un šajā garā nosoda jebkuru mēģinājumu vairot nesaprašanos latviešu trimdinieku saimē. Uz noteiktiem pierādījumiem nebalstīts pārmetums, ka LNC ir tendences uz diktatūru. Savā uzbūvē, idejās un darbībā LNC ir demokratiska organizācija, kā tas izteikts tā statūtos un dibināšanas deklarācijā. LNC nekad nav nostājies pret DV organizāciju, vai parādījis savā rīcībā kādu nolūku, ko varētu uzskatīt par DV organizācijas iekšējā stipruma graušanu vai pat akciju DV organizācijas „iekarošanai."

Palieku pārliecībā, ka presē atreferētie pulkveža V. Januma izteicieni neizraisīs tālākus pārpratumus un nevajadzīgu polemiku, kas latviešu nacionālo cieņu nevis vairotu, bet tikai mazinātu.

Jānis Vinters, Latviešu nacionālā centra galvenās valdes priekšsēdis.

Latvijas juristu biedrības darbība

Latvijas juristu biedrības ASV gada sapulce notika 20. jūnijā Ņujorkā. Jauno valdi ievēlēja sekojošā sastāvā: pr-dis A. Robežnieks, vicepriekšsēdis Dr. V. Māsēns, sekretārs Dr. T. Sanders, kasiere Olga Dzelzīte, valdes locekļi A. Ōdris, V. Dāvids un Grava. Revīzijas komisijā ievēlēja J. Ozoliņu, V. Ignātu un P. Ramani. Kā pārstāvi Ņujorkas latviešu organizāciju apvienībā izraudzīja Dr. T. Sanderu.

Izraudzīja īpašu darba komisiju, kuras uzdevums ir savākt pierādījumus, ka Padomju Savienība pārkāpusi ģenosida konvenciju. Šos materiālus paredzēts izmantot iesniegumam Apvienotās Nācijās sakarā ar to, ka Padomju Savienība ratificējusi ģenosida konvenciju. Biedrība apvieno ap 50 juristu visās ASV.

CIEMOS PIE Dr. A. VALDMAŅA ST. DŽONSĀ

Prāvesta A. Skrodeļa raksts Latvijai Amerikā no Ņufaundlendas

Jūnija vidū no jauna staigāju pa Amerikas visvecākās pilsētas St. Džonsas (St. John's) ielām. Tur bija vēl miglainas, lietainas un aukstas dienas. 13. jūnijā vietējā latviešu kolonija pulcējās uz Aizvesto dienas dievkalpojumu anglikāņu sv. Toma baznīcā. Bija sanākuši 25 dievlūdzēji. Dziesmas pavadīja Dr. Mauriņš. Lūgšanas cēlās uz augšu, pie Likteņlēmēja. Visās vētrās jāatceras: ir viens, kas saka, „nebīsties, es esmu pie tevis," un mums jādod solījumi, saglabāt katram sevī latvieša sirdi, tīru un godīgu, klusināt brāļu un tautas rūpes un ticēt, reiz Dieva taisnība uzvarēs.

Arī šeit, tāpat kā dažā labā vietā ASV un Kanadā, agrāk bija savas grūtības. Tā pati vecā problēma — ne visur ir pietiekoši darbinieku, kas jau dzimtenē strādājuši baznīcas darbā. Tomēr apstākļi ir izkristallizējušies, un visi izjutuši: ir divējādi uzdevumi un viena uzdevuma — Dieva valstības darba veikšanai vajadzīga draudze. Tāpēc ar šo dienu nu sāka savu ceļu Ņufaundlendas latviešu draudze. Pagaidām tās apkopšana jāuzņemas man, tāpēc iespēju robežās biežāki tur ieradīšos. Bet ir radušās cerības, ka ar anglikāņu baznīcas atbalstu tiksim varbūt pie sava mācītāja.

Apmeklēju arī Dr. Alfredu Valdmani. Īstenībā mans kārtējais brauciens bija paredzēts augustā, bet jutu: mans pienākums steigties uz turieni jau agrāk. Būtu nožēlojami, ja tad, kad cilvēku piemeklējusi nelaime, mēs to atstātu vienu. Dr. A. Valdmanis pašlaik novietots Cochranes viesnīcā. No koridora iet vienas durvis istabā, kurā dzīvo V., bet otras blakus istabā, kurā dzīvo divi sargi. Tie pašlaik pilsētas policijas vīri. Valdmani var apmeklēt brīvi jebkurš, nevienam netiek prasīts ne vārds, ne kādās vajadzībās viņš nāk. Neviens arī nekontrolē sarunas. V. var brīvi lietot tālruni. Šad tad, kad kāds bija priekšā un bija jāgaida, uzturējos sargu istabā. Teicu viņiem: ja es ko rakstīšu vai stāstīšu par savu uzturēšanos šeit, es teikšu arī, ka St. Džonsa var būt lepna, ka viņai šādi policijas darbinieki, tik korrekti, sirsnīgi un saprateji. Vietējās kolonijas latvieši nav aizmirsuši Dr. Valdmani un regulāri viņu apmeklē. Protams, ir arī izņēmumi. Apmeklē viņu arī vietējie ņufaundlendieši Ēdiens ir labs — vairākas reizes mēs tajā dalījāmies. Dr. Valdmaņa izskats neko daudz nav mainījies. Protams, jāsaprot situācija, vienmēr jādomā par savu lietu. Viņš var apmeklēt savu aizstāvi, bet aizstāvja palīgs un māsa jo bieži apmeklē viņu. Gadījās iepazīties arī ar aizstāvi G. Higginsu. Pirms dažiem gadiem cietis autokatastrofā. Viņš dziļi kristīgs katolis. Dr. A. Valdmani apmeklējuši arī žurnālisti. Pret tiem viņš atturīgs, kas arī saprotams.

Par viņa lietu neizteikšos jo biju pie viņa kā mācītājs. Mana izjūta: viņam vajadzīgs garīgs stiprinājums un draudzīgs vārds. Vairākkārtīgi mēs lūdzām kopā Dievu, jo viņš, kā to jau agrāk zināju, ir dziļi reliģiozs. Diemžēl, mani sauca citi pienākumi, un tāpēc pēc 7 dienām bija jādodas prom. Bet es griezos pie turienes anglikāņu baznīcas vadības ar lūgumu uzņemties manā prombūtnē viņa garīgo aprūpi. To tā arī uzņēmās, jo starp Latvijas un anglikāņu baznīcu ir draudzības vienošanās kopš 1938. gada. Mana vēlēšanās īpaši bija, lai viņa stiprinātājs būtu Dean Reyson, kas jau reiz viņu bija apmeklējis, bet tā kā viņš pašlaik bija atvaļinājumā, tad pagaidām viņu aizstās citi.

Kā jau minēju, par pašu lietu neizteikšos, bet lūgšu: neklausieties dažādu laikrakstu un žurnālistu „informācijās", kas ir tikai spriedelēšana un bieži tendencioza un sensāciju meklēšana. Mēs nedrīkstam būt akmeņu metēji pirms neesam dzirdējuši runājam abas puses. To dzirdēsim tikai tiesas gaitā.

Atceļā iegriezos arī Montreālā, lai stiprinātu viņa ģimeni. Viņam liela ģimene — kundze, 4 bērni, māte un sievas tēvs. Biju iepriecināts dzirdot, ka Montreālas tautieši viņus sirsnībā mēģina stiprināt un atbalstīt. Šādā situācijā katrs draudzīgs vārds ir zelta vērts. Sevišķi iepriecinoši, cik izprotoši un draudzīgi pretī sniedzas kanadieši. Kundze stāsta, ka viņa mācījusies saredzēt kādu kanadiešu raksturīgu īpašību, kas to pārsteigusi, proti, ka nelaimē viņi steidzas būt klāt.

Gribas vēl silti pateikties visiem tiem Hamiltonas tautiešiem, kuri materiāli atbalstīja šo ceļojumu, jo citādi es nebūtu varējis to veikt. Arī tie visi ir tādi kristīgi cilvēki, kas, zinot otru nelaimē, nesteidzas akmeni celt, bet roku sniegt.

A. Skrodelis

DV VĒLĒŠANAS ASV

Daugavas Vanagi ASV stājušies pie zemes valdes vēlēšanām. Izsūtīti jau kandidātu saraksti. Vēlēšanas notiks pa pastu, un tās noslēgsies 8. jūlijā. Balsos padomes locekļi, kuru skaits ir 60. Jāievēl 7 valdes locekļi, 3 revīzijas komisijas loc., 3 goda tiesneši un 2 goda tiesnešu aizstājēji.

LIETUVIETIS — KRIEVU RAIDĪJUMU VADĪTĀJS

Par Amerikas Balss krievu valodas raidījumu vadītāju Minchenē iecelts pulkv. Kazis Griņus Viņš ir Lietuvas bij. ģenerālštāba loceklis un Lietuvas agr. prezidenta dēls.

Zobārsta kabinetā cietusi latviete

Ņujorkas laikraksti ziņo par kādu gadījumu, kur zobārsts uzbrucis savai pacientei — latvietei R. K. Laikraksti atzīmē, ka paciente ir blonda latviete, zilām acīm, pirms 5 gadiem ieradusies ASV kā DP, tagad nodarbojas kā dejas skolotāja. Kad viņa ieradusies pie zobārsta S. Lindemana, tas viņai uzlicis masku un iemidzinājis. Kad viņa pamodusies, zobārsts atkal uzlicis viņai masku. Beidzot pamodusies K. lielā uztrukumā izskrējusi uzgaidāmās telpās un pārējie pacienti viņu nogādājuši pie ārsta. Policija ievadījusi izmeklēšanu. Zobārsts Lindemans līdz tiesai atbrīvots pret 2.500 dol. lielu drošības naudu. Viņš ir precējies un trīs bērnu tēvs. Tiesas sēde nolikta 30. jūnijā.

DR. H. BIEZAIS

izbraucis no Zviedrijas uz Šveici, kur Oikumēniskā institūtā piedalīsies teologu konferencē ar referātu par trimdas baznīcas problēmām. Šveices latviešu vadība viņu aicinājusi piedalīties vairākos latviešu diekalpojumos: Cīrichē, Lucernā, Bernē, Ženēvā un Bazelē. Teologu konferencē Dr. H. Biezais tās dalībniekus un presi informēs par krievu varmācībām Latvijā un iepazīstinās ar latviešu nac. fonda informācijas izdevumiem.

SAVIENOTĀS VALSTIS

ŅUJORKĀ

● Ņujorkas latvieši pulcējās Jāņu svinēšanai Schuetzen Parkā, Hudsonas otrā krastā, Ņudžersijā. Jāņu svinēšanu kopīgi rīkoja DV un Ņujorkas Latviešu biedrība. Jāņu tēvs bija Leonids Bērziņš, bet Jāņu māte Elija Druva. Jāņu dziesmas parkā skanēja visu nakti. Apmeklētāju skaits pārsniedza 800.

ROČESTRĀ, (N. Y.)

● Aizvesto draudzes piemiņas dievkalpojumā bez draudzes māc. T. Zīraka piedalījās viesis māc. R. Zariņš no Ņujorkas, aizrautīgā sprediķī raksturodams latviešu tautas smagā piemeklējuma dziļāko jēgu. Dievkalpojums bija ļoti labi apmeklēts. Būtu vēlami turpmāk sēru dienā ievīt arī laicīgā rakstura programmu (referātu, deklamācijas), lai dzīvinātu atmiņas par mūsu cietējiem.

● Pasliktināšanās darba frontē skārusi arī dažus tautiešus, kas atlaisti no darba. Dažas fabrikas kā piem. Kodaks pēdējo divi nedēļu laikā atlaidis 1.100 strādnieku. Uzņēmumi, kas strādā ar 40 stundu darba nedēļu, neatsakās pieņemt darbā no citām fabrikām atlaistos strādniekus, gan maksādami tiem algu pēc zemākā tarifa.

● Ročestras iedzīvotājus veido dažādu tautību piederīgie, kas cenšas saglabāt savu nacionālo seju. Lai to pademonstrētu uz āarieni, regulāri katru gadu notiek plašāks tautību sarīkojums, kurā uzved tautiskā dejas nacionālos tērpos. No baltiešiem sevišķi aktīvi ir lietuvji, kuriem bez tam ir atsevišķi tautisko deju vakari ar daudz amerikāņiem skatītāju pulkā. Latvijas vārda iznešanai uz āarieni (vietējie latviešus ļoti bieži sauc par lietuvjiem) sekmīgi varētu pakalpot latviešu jaunatne, pievienojoties lielajam sarīkojumam ar saviem uzvedumiem, kā arī rīkojot tautisko deju vakarus. Tā kā pie latviešu jaunatnes kopas pastāv tautisko deju grupa, būtu ļoti vēlams, lai tā kļūtu aktīva latvisko deju un tērpu demonstrēšanā, ieslēdzoties gadskārtējā tautību dienas sarīkojumā.

● Vācijā dzīvojošā un slimības smagi piemeklētā gleznotāja un mākslas daiļamatnieka L. Brūniņa gleznas (akvareļus) par zemu cenu var iegādāties pie Austras Vilks, 614 Broadway. Tautiešiem silti ieteicams izmantot šo izdevību, tādējādi atbalstot savu tautieti.

● **Jāņu vakaru Ročestras tautieši svinēs 26. jūnijā, Vebsterā, Hickory Picnick Grds, Orchard Rd. Sarīkojuma vieta atrodas ap 10 jūdžu no pilsētas.** Sapulcēšanās izbraukšanai ar privātām mašīnām, plkst. 6,45 pie Monroe skolas Averill ielas izejas. „Mēchanizētie līgotāji" cer izpalīdzēt kājniekiem. Līdzi ņemami groziņi un kupls dziesmu pūrs. Lai mūsu latviskākie svētki šoreiz nepaietu secen skolas vecuma jaunatnei, vēlams iekārtot jo kuplu tās piedalīšanos, kas būs iespējams, ja vecākā paaudze līgo priekos ieturēs mērenību.

KALAMAZŪ

Aizvesto atceri 12. jūnijā ievadīja Kalamazū ev. - lut. latviešu draudze Ciānas baznīcā ar dievkalpojumu, to vadīja mācītājs A. Piebalgs. Piedalījās vīru ansamblis „Dzimtenes Kokle".

Sv. Jāņa ev. - lut. latviešu draudzei dievkalpojums notika 13. jūnijā Sv. Trīsvienības baznīcā, to vadīja mācītājs J. Turks. Ar solo dziesmām kuplināja prof. Ābeles kundze.

Tanī pašā dienā vietējā radiofonā WKZO pārraidīja brīvmāksl. A. Ruševicas, prof. V. Ruševica un vīru ansambļa „Dzimtenes Kokle" priekšnesumus. Šim gadījumam piemērotu runu teica stud. theol. K. Kuškevics.

Aizvesto piemiņas akts notika Masoņu templī. Uzrunu teica vietējās Latviešu b-bas pr-ks P. Austriņš. Pēc tam runāja viesis docents Benno Ābers par tematu: Latvju tautas traģēdija komūnistu varā. Emma Reinvalde dziedāja H. Berino, T. Keniņa un A. Žilinska dziesmas, klavieru pavadījumu veica Eduards Grīnvalds. Vīru ansamblis „Dzimtenes Kokle" nodziedāja J. Vītola, J. Norviļa un V. Baštika dziesmas. Akts bija labi apmeklēts.

ČIKĀGA

● Jāņa draudzes pavasara izbraukums notika svētdien, 20. jūnijā, uz jauko „Deer Grove parku" apm. 30 jūdzes no Čikāgas. Zaļumineku bija ap 200 un tos nebija izbaidījis lietus, kas no rīta lija straumēm. Starp dabas cienītājiem bija māc. G. Straumanis, māksl. Arnolds Šīmanis, akt. A. Balodis, sab. darbin. J. Vilciņš, DV Čikāgas apv. pr-ks A. Vanags un daudzi citi. Čaklās dāmas bija rūpējušās, lai ciemiņi justos labi.

● **Čikāgas latviešu organizāciju pr-ka A. Būmaņa ģimenei svētdien bija izcila diena: kristīja viņu mantinieku, nosaucot to tēva vārdā par Alfrēdu.**

● **Daži tautieši ierosinājuši domu par kopīgu lielāku zemes gabalu** pirkšanu Čikāgas tuvumā, kur varētu izveidot latviešu „pagastu" kādām 20 ģimenēm.

GRAND RAPIDOS (MICH.)

● Latviešu biedrības teātra kopa ar lugu „Gatavības apliecība" paredzējusi rudenī viesoties Čikāgā. Bez tam ievadītas sarunas par viesizrādēm Saginavā un Kalamazū. Teātra kopas vadībā notikušas pārmaiņas, par kopas vecāko tagad darbojas A. Geriņa, bet valdē Olga Kozlovska. Maksis Jansons un Valentīns Mežulis.

● 16. jūnijā, piedaloties sevišķi kuplam pavadītāju skaitam, izvadīja no Colonial Funeral Home uz Woodlawn kapiem pēkšņā nāvē mirušo Franci Barevicu. Apbedīšanas namā atvadu vārdus teica prāvests J. Ozols, pie zārka stāvēja korporāciju kopas goda sardze. Aizgājēju guldīja zemes klēpī latviešu kapu nodalījumā, kur sirsnīgus vārdus nelaiķim veltīja prāv. J. Ozols. Bija daudz ziedu un vainagu, starp citu līdz ar pēdējiem atvadu sveicieniem tos nolika no Grand Rapidu latviešu biedrības — A. Strauss, Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes — J. Rutmanis, 14. Skrundas skautu vienības un vecāku padomes — J. Leimanis, Grand Rapidu un apkārtnes latv. palīdzības fonda — A. Valdmanis un A. Eversons, veco latviešu strēlnieku kopas — J. Bole, Prezidiju konventa — J. Sproģis, korporācijas Patria — G. Cepurītis, sieviešu korporāciju kopas — A. Cūbiņa, Tālavijas filistriem — K. Krūmiņš un Nacionālā centra padomes un valdes vārdā — J. Celmiņš. Noslēgumā korporāciju kopas locekļi nodziedāja tradicionālo „Kad kādu brāli ved uz kapu klusi." Bija ieradušies izvadītāji arī no Kalamazū un citām vietām.

V. Z.

KOLORADO SPRINGĀ (COLO).

● Svētdien, 13. jūnijā, svētdienas skola noslēdza 4. gadu. Skolas vadītāja Olga Štrause novēlēja skolēniem brīvdienās labi atpūsties, lai atkal rudenī atsāktu mācības. Vasaras otrā pusē pirms skolas sākuma skolotāja Alma Januma turpinās sagatavot jau iesākto J. Akuratera pasaku lugu Sidraba birzs, kurā piedalās visi svētdienas skolas skolnieki.

● Šogad vidusskolas beidzējos ir arī 3 latvieši, Latvijas karavīru dēli: Jānis Kraufords (Skujiņš), Arnolds Pencis un Edvīns Šneiders. J. Kraufords nodomājis vispirms izpildīt obligāto kara dienestu, kamēr A. Pencis studēt ķīmiju, bet E. Šneiders medicīnu.

● Ev.-lut. jauniešu iesvētīšana paredzēta 22. augustā.

● **Raidījumu cikls televīzijā par komūnistu varas darbiem Latvijā sākts 14. jūnijā par 14. jūniju.**

E. Z.

ČIKĀGAS CHRONIKA

● Aizvesto piemiņas aktu ar sekojošu koncerta programmu Austin Town zālē rīkoja Čikāgas latviešu organizāciju apvienība.

Aktu ar svētrunu atklāja latviešu katoļu draudzes prāvests P. Bojārs. Runas teica Illinojas senātors P. Duglass, ALA's vicepriekšsēdis E. Gallens u. c.

Koncerta daļā tenors Ernests Kupcis dziedāja A. Ābeles, J. Vītola un H. Hansena, bet Elza Tarvīda J. Kalniņa un J. Mediņa dziesmas un Lūgšanu no A. Jurjāna kantātes Tēvijai. Vīru koris Daugavieši Vl. Vištela vadībā izpildīja J. Kalniņa, J. Norviļa un A. Kalniņa dziesmas. Skatuves mākslinieciskо ietērpu bija gatavojis Edvīns Strautmanis.

Klausītāju bija ap 200. Ārpusē, dārzā, glītos formas tērpos pastaigājās latviešu skauti un gaidas, kas, likās, bija goda sardzē.

● Čikāgas latviešu biedrība 26. jūnijā rīko Līgo vakaru Šillera parkā. Piedalīsies latviešu tautas deju ansamblis V. Dzelmes vadībā. Būs Jāņuguns, līgošana, papardes zieds, deju mūzika, Jāņu siers un miestiņš. Sākums plkst. 7 vakarā.

● Čikāgas latviešu jaunatnes organizācijas rīko 3., 4. un 5. jūlijā jaunatnes dienas. 3. jūlijā, pl. 11 no rīta dievkalpojums Sīmaņa baznīcā, 1540 N. Spaulding Ave.; pl. 2 atklāšanas akts un prof. T. Celma referāts. Priekšnesumu daļā Čikāgas latviešu teātris un vīru koris Daugavieši, pl. 8 vak. Dz. Freimaņa ïslugas Nodevējs izrāde. Tad dejas un kopēji mielasti.

4. jūlijā, pl. 9 no rīta kultūras priekšpusdiena. Sekos ziņojumi un pārrunas. Plkst. 4 p.p. izbraukums un plkst. 8,30 vakarā ugunskurs.

5. jūlijā Čikāgas ievērojamāko vietu apskate.

Visi sarīkojumi notiks 1335 N. California Ave. Jaunatnes dienu rīkotāji lūdz tautiešus, kas varētu uzņemt savos dzīvokļos jauniešus no citām kolonijām, paziņot savas adreses Oļģertam Kicam, 742 W. 61st St., Chicago 22, Ill., tel.: WE 6-1668, vai Veltai Muižniecei, 2538 W. Division St., Chicago, Ill., tel.: AR 6-9098.

● Čikāgas latviešu biedrībā uzņemti sekojoši jauni biedri: J. Kārkliņš, A. Kārkliņa, E. Kārkliņa, A. Morics, V. Tiltiņš, I. Ezeriņš, A. Štrāls, F. Gelzis, P. Vīksniņš, V. Treimanis, F. Ķezbers, J. Lapsa, E. Kraulis, C. Biks, R. Laucis, R. Dravniece, A. Vilciņa un J. Boyd.

Biedru maksas pieņem biedrzine V. Strazda, 2419 W. Potomac Ave., tel.: AR 6-5981, vai sarīkojumos pie informācijas galda.

● Čikāgas latviešu biedrība jau agrāk bija nolēmusi pirkt namu. 16. maija pilnsapulcē apstiprināja nama fonda komiteju šādā sastāvā: E. Avotiņš, J. Dakars, K. Dzirkalis, A. Eriņš, J. Kalniņš, S. Marcinkjānis, J. Poruks. Lai nama iegāde ātrāk virzītos uz priekšu, tad paredzēts komiteju vēl papildināt.

Komiteja aicina tautiešus, kam būtu idejas, piemērotu nekustamu īpašumu adreses vai padomi un **vēlējumi — pateikt tos K. Dzirkalim, 1511 N. Parkside Ave., Chicago 51, Ill., tel.: ME 7-2303.**

Latviešu skolas gada akts Čikāgā

notika 19. jūnijā Hull Houses lielajā Bowen zālē, kur bija sapulcējušies ap 300 skolēnu ar saviem vecākiem, skolotājiem un skolas labvēļiem. Svinīgo aktu ievadīja māc. G. Straumanis ar lūgšanu. Skolas pr-ks H. Kreicers īsi ziņoja, ka skolā mācās 187 bērni. Stundas notiek sestdienās, trijās vietās, jo attālumi pārlieku lieli, lai visi bērni varētu sanākt vienuviet. 166 bērniem skolas audzinātāji izsniedza apliecības, bet 21 tādas nevarēja izsniegt, jo nav kārtīgi apmeklējuši mācības. Centīgākiem skolēniem izdalīja Latviešu b-bas un Otto Krolla mākslas aģentūras dāvinātās grāmatas. Aktu noslēdza skolēnu priekšnesumi, kuriem sekoja rotaļas un dejas A. Rozenvaldes un V. Dzelmes vadībā.

Citā telpā notika apspriede, kur H. Kreicers un skolas administrātors J. Vilciņš sniedza pārskatu par bijušo darbību.

Plkst. 7 skolotāji pulcējās uz azaidu Hull House ēdamtelpā, kur skolotājas bija rūpējušās par lielisku vakariņgaldu. Brīvās sarunās un tērzējot ātri aiztecēja laiks, un visi darba darītāji šķīrās ar labsajūtu, ka paveikts visai svētīgs darbs.

Skolas saimei sveicienus no Čikāgas organizāciju apvienības nodeva pr-ka biedrs A. Sirmais.

7. klasi beidza: Vija Briede, Daina Dāve, Pārlsa Drulle, Maiga Dumpe, Velta Eichvalde, Jānis Lagzdiņš, Mirdza Reisberga, Jānis Reveliņš, Pēteris Saldavs, Maija Skomba, Dzidra Šalka un Māra Vilciņa. 8. klasi beidza: Maiga Šalka un Juris Vitands.

Prof. Dr. Nikolajs Vētra, kas pašreiz strādā Bangorā pilsētas slimnīcā, paredz atgriezties Čikāgā augustā un turpināt savu praksi slimnīcā, lai iegūtu licenci Illinoijas augstskolā.

Profesors Jānis Mediņš Zviedrijā pabeidzis vairākus skandarbus, kurus nodevis Otto Krolla izdevniecībai Čikāgā. Viņa darbi **pieprasāmi arī DV Grāmatnīcā, 123 Huron St., Toronto, Ont.,**

KAS NOTIEK KANADĀ?

SAMAZINIET ĀTRUMU UN IETAUPIET BENZĪNU

Autobraukšana izmaksātu lētāk, ja automobilists aizmirstu mazliet savu steigu un brauktu 45 jūdzes stundā 65 jūdžu vietā — apgalvo Sidnejs Margolius žurnālā „McLean's Magazine". Caurmēra automobilis izdedzinātu tikai 50 galonu benzīna uz 1.000 jūdzēm, ja brauktu 35 jūdzes stundā, bet tam būtu nepieciešami 85 galoni, ja brauc ar 65 jūdžu ātrumu.

Caurmēra kanādietis pēc kāda aplēsuma, ko izdarījusi Kanadas automobilistu tirdzniecības kamera, nobrauc ap 6.200 jūdžu gadā. Pēc Margoliusa aplēsuma, tās izmaksātu ap $780.00, rēķinot $400.00 amortizācijai, $150.00 benzīnam un eļļai, $90.00 uzturēšanai kārtībā un riepām, $60.00 par novietni, mazāmiem remontiem u. t. t., $60.00 par apdrošināšanu un $20.00 licences nodevai.

Viens no svarīgākajiem pamatnoteikumiem, lai samazinātu benzīna patēriņu, ir — sasniegt tādu ātrumu, pie kuŗa automobilis darbotos apmierinoši. Izlīdzināta darbība ir svarīgāka nekā aizdrāšanās ar ātru startu pēc apstāšanās pie gaismas signāliem.

REZERVĒTS JAUNIEM MĀKSLINIEKIEM

Kvebekas provinces Starstead County Fish un Game Club's Kanadas vienreizīgo zivju rezervātu Abota dīķī, Stanstedas tuvumā tikai makšķerniekiem, kas nav vecāki par 12 gadiem, ir atļauts ķert foreles, ar kuŗām provinces valdība apgāda šos ūdeņus.

Vecāko kluba locekļu uzraudzībā, puikas un meitenes apmāca, kā uzlikt ēsmu uz āķiem, kā rīkoties ar makšķeru auklām un kā nogurdināt zivi, kas uzķērusies āķim. Šogad dīķī ielaists par jaunu 500 foreļu. Makšķerēt atļauts tikai svētdienu pēcpusdienās.

Dīķa uzraugi apgalvo, ka tiem daudz grūtāk tikt galā ar vecākiem, kas pavada uz makšķerēšanu savus bērnus nekā ar bērniem. Vecāki tikai reti var mierīgi noskatīties, kā viņu bērni nomakšķerē krietna lieluma foreli, neejot viņiem palīgā to izvilkt krastā.

NOĶERTA 152 GADUS VECA STORE

Ontario provinces Leikofsewuds ezerā pagājušā gadā noķerta 152 gadi veca store, šī zivs svērusi 215 mārciņu un bijusi 51 collu gara. To pagājušā gadā jūlijā noķēris Ontario provinces Kenoras iedzīvotājs Harolds Džonsons. Zivs vecumu apstiprinājuši Kanadas zvejas aizsardzības dienesta zinātnieki, kas darbojas Otavas Ziemeļu lietu ministrijas uzdevumā.

SENDŽONAS SVINĪBAS

Sendžonas pilsēta Jaunbrunsvikā svin savu 350 gadu jubileju, jo priekš 350 gadiem franču zemes pētnieki Zamuels de Šamplēns un Sjers de Monts 24. jūnijā uzgāja šo vietu un upi nosauca Sendžonsa jeb Sv. Jāņa vārdā.

Veselu nedēļu, laikā no 20—27 jūnijam, veltīts īpašam ceremoniālam Sendžonas apgabalā. C. S.

AR SMAIDU PAR FRANCIJU

Šo rindu autors nekad nav bijis Francijā, nav lasījis franču laikrakstus, jo — neprot franču valodu. Bet par zvaigznēm raksta vīri, kas dzīvo tepat uz zemes, un filmu sabiedrības Marsu ir iekaŗojušas tikai savās studijās.

Latvija Francijā ir pārstāvēta. Parīzē atkal darbojas Latviešu un franču tuvināšanās organizācija. Francijas tiesa taisnīgi spriedusi vairākās lietās, kur skartas Latvijas pilsoņu kā tādu intereses. (Franči ir labi tiesībnieki).

Latviešu presei arī Francijā ir savi pārstāvji. Alfreds Vilnis un Juris Mikelsons raksta daudz, Ilonas Leimanes dabas un vides tēlojumi pašlaik apskaušami.

Vai būtu gudri pieskarties temai no attāluma, meklēt taisnību kaimiņa klētī?

Francija būvēja Latvijas armijai zemūdenes Roni un Spīdolu. Franču militārā akadēmijā saudzēja Latvijas armijas virsnieki. Eduards Erlo, franču politiķu seniors, ar Goda leģiona ordeni apvalkoja Rīgas pilsētas galvu. Eduards Virza rakstīja, ka no Rīgas uz Parīzi ir jālido, lai Eiropas gara metropolē nokļūtu, neieelpojot prūsisko militārisma gaisu Berlīnē, kā tas notiktu ar vilcienu braucot. Latviešu diplomātam, kas valsts darbā bija visur Eiropā, nav skaistāku atmiņu dzīvē par Parīzes posmu. Franču gleznas Rīgā, latviešu mākslas izstāde Parīzē. Laba prese, audiences, ordeņi, tosti. Aristids Briāns, Klemanso, Puankarē, filozofs ģenerāļa pakāpē Gamelēns, Daladjē, Lavāls, maršals Petēns — de Golls, Bido un — — Torēzs (tēva vārds nezināms).

Tie visi ir vārdi, kas ir (vai esot) politiskā klasicisma, cēlo tautu sadarbības ideālu, parlamentāro cīņu un Francijas nacionālās varenības atveidi.

Francija ir parlamentārisma zeme. Daži saka — superparlamentārisma. Valdību krīzes tur biežākas kā zemes trīces Japānā. Citi saka — par to nevajagot uztraukties: straujš temperaments, kam rados ir nepastāvība un alkas pēc vienmēr jaunā, esot franču tautas raksturā. Kas par to, ka pensiju ministrijai gadā mijas trīs ministri, augsts valsts ierēdnis — ģenerālsekretārs nemainās un droši kārto lietas, lai pensionāri nepaliktu tukšā. Tāpat tas citās ministrijās.

Trešā daļa deputātu franču parlamentā ir komūnisti. Tas nekas, saka paši franči. Labi gan tas nav, bet mēs viņus izslēdzam no valsts darba. Mūsu parlamentā darbojas pārējās divas trešdaļas. Mēs veidojam valdības koalīcijas bez Maskavas trešās daļas, debatējam un iztiekam tāpat.

Bet mums liekas, ka strādā arī diskvalificētā trešdaļa. Un, proti, — tā vismaz palīdz gāzt katru valdību un tīšā laikā.

Latvietis, kas strādā Francijā, valsts pretizlūkošanas darbā, cik to pieļauj viņa amats, savās vēstulēs saka: „Franči nav komūnisti, viņi ir kaprizi. Viņiem tīk protestēt, noliegt — un tos izjūt ar savu balsojumu vislabākā pa kreisi virzienā. Valdītu apziņas komūnisma draudus, pretizlūkošana strādā vaigu sviedros."

Lai arī viena trešā daļa franču ir kaprizi, deputātu trešdaļa tāda nav. Tie ir nopietni ļaudis, kas saņem divas algas un kalpo vienam kungam. Šis kungs kaprizitāti nemīl.

Francija ir lielvalsts. Viņas literatūra, apskapots mūzikā.— Verdēna, Somma — Fošs un Petēns — Mažino līnija un Kauja par Parīzi. Elzasa un Lotringa, Reinzeme un Saara ir vietas, kas rāda franču un vācu sadursmi gadsimtos. Francijai ir ienaidnieks, kas viņu apdraudējis, iekaŗojis, pazemojis. Tā ir Vācija. No Vācijas jāuzmanās un jābītas. Francijai ir bailes no Vācijas. Arī šobrīd Lielvalstij Francijai ir bailes no četru okupāciju varu sadalītās, kaŗā sabumbotās, izkautās un mērdētās Vācijas. Vācijas miera un sadarbības vārdiem Parīze netic. Tā jau vienādi, tikai ne ar uzvarētājas pārliecību un cieņu, tā censās izvairīties no Eiropas aizsardzības līguma ratificēšanas savā parlamentā, lai ļautu arī vācu karavīram ar šauteni un tanku stāties Eiropas armijas rindās. Lai aizstāvētu Eiropu pret komūnismu. Arī Franciju.

Krievijai Francija tic. Arī Padomju Savienībai. Maskava nav uzbrukusi Francijai. Cara armijas divīzija pat ieradās Parīzē palīdzēt. Tas bija pirmajā kaŗā. Nekāda kaŗošana zaldātiem gan neiznāca īstajā frontē. Blakus frontēs gan. Vienības bija jānovieto slimnīcās, jo Parīzes elpa bija veicinājusi venerisko slimību izplatību. Pēc kaŗa priekiem pelnīta atpūta. No krieva nebija ko bīties Pirmajā pasaules kaŗā. Vai Otrā Maskava austrumu frontē nepalīdzēja sakaut vācu armijas? Vai Maskava tā nepalīdzēja nokratīt vācu okupācijas nastas? No Maskavas franču tauta nebaidās. Ir izņēmumi. Izņēmumi apstiprina likumu.

Franču nacionālisms izicldināts vēstniekiem galmos un vestibilos goda vieta.

Lielvalsts ir valsts, kas ar savu territoriju, iedzīvotāju skaitu, saimniecisko, militāro un politisko svaru ieņem izcilu vietu pasaulē. Lielvalsts stāvoklim nav termiņa vai noilguma. Lielvalsts vekselis nonāk protestā, kad tai vairs nav lielvalsts īpatnējā svara.

Kā ir ar Franciju? Francija dzīvo no Sav. Valstu naudas, dolaru miljoni grib gādāt, lai tās saimniecība turētos virs ūdens un nerastos vēl auglīgāka zeme neapmierinātībai, kaprizitātei, komūnismam.

Francija gribētu varonīgi kaŗot Indoķīnā, ja būtu droša par... amerikāņu naudu, ieročiem un — karavīriem.

Bet Francija vēlas, lai neviens neaizmirst, ka viņa ir — lielvalsts! Nekādus noteikumus, nekādas prasības! Paši mēs galā netiekam ne mājās, ne ārpus mājas. Nāciet jūs talkā, palīgā, bet mēs, franči, teiksim, kā un kur jūs palīdzēsit!

Skan skaisti: Brīvā franču tauta necietīs diktātu!

Un skan savādi: Lūdzu, naudu! Paldies. Pazūdiet!

Francija ir lielvalsts. Garā. Un vēsturē.

Roma sabruka, kad viņas kaŗus sāka izkaŗot algotņi. Cik franču, cik cittautiešu bija Indoķīnas džungļu cietoksnī? Tur bija franču komandējošais sastāvs un samaksātu plēbēju karaspēks.

Žēl — vai ne? — Francija sēž uz slidenas slīpas plāksnes, kuŗas lejas gals ir Biskajā. Ja ne kā Francija, tad kā lielvalsts.

Savienotās Valstis un Anglija nupat konferē Vašingtonā. Bez Francijas. Vašingtona saka — tas tā bijis arī agrāk.

Jā, tā ir patiesība. Bet pie kapa jau runā tikai skaisto patiesību.

Personiskais un politiskais eksistenciālisms!

Lai Francijas pazinēji un franču valodas zinātāji piedod kļūdas šais rindās. Autors nerunā franciski.

Vdn.

30. JŪNIJĀ SAULES APTUMSUMS

Miljoni kanadiešu un amerikāņu 30. jūnijā skatīs saules pilnīgu aptumsumu, kāds nav bijis kopš 1945. gada. Ap saules lēktu aptumsums būs redzams Nebraskā, ASV, ap saules rietu mēness ēna jau būs noceļojusi 8.000 jūdžu cauri Kanadai, pāri Ziemeļatlantikai, cauri Ziemeļeiropai, pāri dzelzs priekškaram, līdz pat Irānai. Mēness, kas nākošo trešdien parādīsies debesstelpā kā melna ripa, pilnīgi aizēnos sauli, bet „saules vainags", ārējā čaula, atvizēs dzelteni - pērļu baltā krāsā. Ap saules apmalēm būs redzams kvēlojošs hidrogens. Saules aptumsums vispilnīgāki būs redzams Mineapolē un St. Paulā, kamēr citur būs skatāms, ka mēness aizēno tikai saules lielāko daļu. Tā, piem., čikāgieši redzēs sauli aizēnotu pa 9/10, Ņujorkā pa 3/4. Kubā, tāpat Kanadas ziemeļos, Albertā, saules aptumsums būs redzams tikai daļēji.

Nākošais pilnīgs saules aptumsums Amerikas kontinentā būs redzams Jaunanglijā 1959. g. 2. oktobrī. No visiem brīnumiem, ko debesis pa laikam sagādā mirstīgajiem cilvēkiem, saules aptumsumi ir visapbrīnojamākie. Vēsturē vispazīstamākais aptumsums noticis 585. g. pirms Kr. dz. kad, pēc grieķu vēsturnieka Herodota ziņām līdiešu un mēdiešu vissīvākās kaujas laikā diena kļuvusi piepeši par melnu nakti. Pārdabiskā brīnuma ietekmēti, abi naidnieki nekavējoties noslēguši mieru. Kk.

Latviešu jaunekļi ASV kaŗa dienestā

Statistiķi aplēsuši, ka tuvāko 12 mēn. laikā ASV 1,3 milj. jaunekļu sasniegs 18 dz. gadu un būs pakļauti iesaukšanai obligātā kaŗa dienestā. Tā kā ik mēnesi šo vecumu sasniedz arī daudzi latviešu zēni, vietā atgādināt stingros kaŗa klausības likuma noteikumus, pēc kuŗiem ikvienam pēc 18 dz. gada sasniegšanas 5 dienu laikā bez īpaša atgādinājuma jāreģistrējas vietējā ASV kaŗa klausības komisijā. 10 dienu laikā pēc reģistrēšanās jaunietis saņems īpašu reģistrācijas apliecību, kas vienmēr jānēsā klāt. Kaŗa klausības komisija piesūtīs arī īpašu „klasifikācijas aptauju", kas 10 dienu laikā pēc tās nosūtīšanas (pasta zīmoga diena) izpildīta jānosūta atpakaļ. Aptaujā jauneklim iespēja izteikt savus ieskatus, kādā iesaucamo katēgorijā, pēc paša domām, viņš būtu klasificējams. Kurš pēc tam saņem 1 - A klasifikāciju (nekavējoties iesaucams), bet domā, ka iesaukšana viņam būtu atliekama, 10 d. laikā var savu klasifikāciju pārsūdzēt. 1-A grupas iesaucamie pēc 2—3 nedēļām tiek izaicināti uz veselības pārbaudi, kur pārbauda fizisko un garīgo noderību kaŗa dienestam. Pēc šīs pārbaudes jauneklim pa pastu paziņo, vai viņš pieņemts kaŗa dienestā, vai noraidīts (4 - F). Pieņemtos pēc kāda laika, dodot vismaz 10 dienu starplaiku darījumu nokārtošanai, izaicina uz iedaļi bruņotos spēkos, kur jauneklim jādien 24 mēneši. Brīvprātīgo dienesta laiks, atkarā no ieroču šķirām, garāks. K.

Rok armijas ģenerālštāba padomdevēja piezīmes

Latviešu karavīra H. Atoma neparastās gaitas Dienvidkorejas armijā

Kad 1950. g. jūnijā Ziemeļkorejas komūnisti iebruka Dienvidkorejas republikā, man nebija ne mazāko jausmu, ka gadus divus vēlāk es kratīšos pa Korejas grumbuļainajiem un puteklainajiem ceļiem kā viens no amerikāņu militārās grupas padomdevējiem pie Korejas armijas (KMAG).

Ierodoties Tokijā, 1952. g. septembrī, man pasniedza karabīni ar durkli un teicās komandēt uz Koreju. Te mani lieliskie plāni palikt Japānā saplaka kā ledus karstā vasarā. Mana techniskā instruktora gods bija gaužām aizkarts. Te nu es biju, soļoju uz apšaudes lauku izmēģināt savu jauno ieroci. Ieņemot 200 jardu līnijas poziciju, tēmēju uz mērķi. Nu steigšus bija jāmācās spēlēt karavīru, kas, lai sazina, dienu vēlāk vajadzēs laist no kājām tos sarkanos „pulkus", kā dažs labs latvietis to jau šeit darījis. Ar gāšanu man tomēr labi nepadevās, un atklājās patiesība, ka nekāds labais karavīrs vairs nebiju. Jau divus gadus lekcijās ar „šaujamo" rādītāju nūjiņu biju tēmējis uz aprakstītām tāfelēm un kādiem 4.000 sakardienesta virsniekiem un karavīriem karstajā Džordžijas valsts armijas skolā.

Pāris dienu vēlāk es jau šūpojos Japānas zilganpelēkos jūras ūdeņos. Mērķis: Pusāna, Dienvidkorejas lielākā osta un valsts provizoriskais sēdeklis. Mums, karavīriem, bija izdalītas mazas Korejas rokas grāmatiņas. Tās lasīja visi, bet lāgā neticēja. Atstājot Tokiju, karavīri, kas bija jau no Korejas atgriezušies, stāstīja, ka Koreja esot „īstā elle, pasaules visneattīstītākā ubagu un zagļu zeme. Korejieši esot labi tikai tad, kad viņi esot beigti. Tam visam nevarēju ticēt. Pārrunājot nākotnes izredzes un komandējumus, laiks pagāja nemanot. Trešās dienas rītā tuvojāmies „Rīta klusuma zemei".

Saules lēktā viļņu baltās putas pārvērtās asiņainās krēpēs, šur tur bars izbiedētu lidojošu zivtiņu izspurdza no viļņa cepures un aizlidināja tālāk no kuģa. Pie apvāršņa parādījās pirmās zvejas laivas un dažas masīvas klinšu šķautnes, un beidzot paši Dienvidkorejas krasti, Pusāna.

Ostā mūs sagaidīja ar militāru mūziku. Izkāpām krastā un, sasēdušies zaļajos autobusos, devāmies cauri Pusānai. Biju diezgan pārsteigts, ieraugot rietumnieciskas celtnes un asfaltētas ielas. Visur redzami bērni, tērpušies melnās skolas formās. Braucām cauri bēgļu kvartālam (kas vēlāk izdega, atstājot tūkstošiem bezpajumtnieku), kur mūsu jūtelīgos degunus pārsteidza pirmā īpatnā Tālo Austrumu parādība — sīva urīna dvinga. Tūdaļ bez kavēšanās autobusa logi aizcirtās ciet kā uz maģiska rokas mājiena. Pa labi un kreisi tecēja melni strautiņi, kuŗiem cieši piekļāvās visāda veida būdas, sasistas kopā no papes kārbām, rīsu salmu maisiem un alus kannu bundžām nosegtām nojumēm (alus darītavām bezmaksas sludinājumi). Garie autobusi, izlocījušies cauri pilsētai, beidzot piestāja saņemšanas transītnometnē, un mēs, „zaldātiņi", vilkdami savus smagos maisus un šaujamos rīkus, izkāpām jaunajās mājās, kur izšķīrās mūsu turpmākie likteņi.

Uzausa jauns rīts. Karavīri nāca un gāja. Arī man pienāca kārta atstāt pagaidnometni un doties tālāk uz jauno — pārsteigumu bagāto dzīves vietu . . .

Vēlreiz kāpu autobusā, tad atkal vilcienā. Pusāna pēc pusstundas izzuda skatam, atstājot dziļu skumju iespaidu. Redzējām noskrandušo, izbadējušo ubadziņu — bērnu un māšu lūdzošos skatus pavadam ripojošo vilcienu, atgādinot „dīpīša"

Korejiešu bērni meklē pārtiku atkritumu kaudzēs.

laikus, kad pašiem neklājās daudz labāk. Kā mainās laiki un vietas! Vilciens traucas cauri tuneļiem, līku - loču augstāk, šķērsojot celiņus un mazus ciemus. Garām slīdēja svešas pasaules panorama — māla mājeles, apsegtas ar rīsu salmu jumtiem, iežogotas ar dzeltenbrūna māla valņiem. Atkal priekšā bērnu plūdi. Katrā piestātnē vilcienu ielenc nošmulējušies bērni. Tiešām žēl skatīties — kādas ciešanas tiem jāizcieš!

Beidzot mans pirmais mērķis ir klāt. Ir jau satumsis — izkāpju Taēgu pilsētas dzelzceļa stacijā (kas atrodas kādas 100 jūdzes ziemeļrietumos no Pusānas). Mani sagaida kaprālis ar džīpu.

Braucot cauri šaurajām, vāji apgaismotajām ieliņām, jautāju šoferim par savu jauno darba vietu — KMAG'u, kas tā par organizāciju. Esmu tikai viens no 3.000 karavīru, kas reizē ieradāmies Tokijā, ko piekomandēja šai (United States Military Advisory Group to the Republic of Korea), ASV Militārai padomdevēju grupai pie Korejas republikas. Šiferis tikai pasmaida un nosaka: „Gan jau redzēsit." Mašīna pietur pie četrstāvīgas celtnes. „Tā, te ir jūsu mazais Pentagons," vedējs saka un paņem manu ieroci, „to jums vairs nevajadzēs!"

Ieejot stāba administrātīvajā birojā, jaunekļīgais kaprālis paliek valsirdīgāks: „Te ar ieročiem mēs necīnāmies! Mums vispār aizliegts piedalīties kaujās!" Pasniedzu viņam dienesta dokumentus, kuŗus viņš rūpīgi paņem un, no brūnās aploksnes izvilcis, pēta manu dienesta gaitu karti.

„Jūs nākat no Gordonas sakaru dienesta skolas, — instruktors, ko?"

„Jā, kā redzat," atbildu.

„Labi, rīt no rīta jūs plkst. 7 intervēs majors V-. Jūs droši vien paliksit ROK armijas ģenerālštābā, sakaru nozarē," kaprālis noslēpumaini smaidīdams nosaka.

„Es tak nerunāju korejiski, un vispār, ko es — seržants varu darīt Korejas republikas armijas ģenerālštābā?"

„To redzēsit rīt!" labsirdīgi kareivis izbeidz sarunu, norādīdams uz baraku, kur jāpārnakšņo. Tur netrūkst tīru palagu un drēbju skapju. Kas par aizmugures „žurku" dzīvi! Izģērbjos un lienu zem baltajiem, vēsajiem palagiem. Nogurušās acis un saspīlētās jūtas ilgi netielējas, acis aizveras, un prāts, raibo ainu piesātināts, iegrimst sapņu pasaulē . . .

Steigas pilnais rīts ir klāt, pulkstens rāda bez piecām minūtēm astoņi. Steidzos uz stābu, nedrīkstu likt majoram gaidīt uz vienkāršu seržantiņu!

Ieeju stāvajā KMAG'a namā, kur koridora krustcelā uz puslodes veidīgā paaugstinājuma uzstādīti trīs: Dienvidkorejas, ASV un Apvienoto Nāciju karogi. Kāpju trešā stāvā un pieklauvēju pie 218. numura apzīmētām durvīm. Atskan „come in" un es atveru stiklotās durvis. Stādos priekšā dežurējošam seržantam. Birojs pilns ar pulkvežiem un majoriem. Reti kad esmu redzējis tik daudz virsnieku vienkopus, atgādina vai Pentagonu Vašingtonā. Uz manu pusi pavirzās pastrups majors un ar smaidīgu, caururbjošu skatu vērsdamies manī, sniedz roku.

„Esmu majors V-., sakaru dienesta personāla pārzinis un padomdevējs. Esmu priecīgs jūs apsveikt KMAG'ā. Ceru, ka jūs lieti varēsat izmantot savas zināšanas ROK armijas uzbūves darbā. Kā redzu, jums pieredze valodās un zināšanas mācību pasniegšanā. Jūs pagaidām paliksit stābā un pasnieg-

(Turpinājums sekos).

ASV ATOMBUMVEŽI ANGLIJĀ

GATAVI UZBRUKUMAM PADOMIJAI

Mazais, gleznainais, bet tagad stingri apsargātais Braiz - Norton ciems Anglijā kļuvis atkal par iemeslu britiem ņurdēt par amerikāņiem: ASV džetu nemitīgās kaukšanas dēļ cieminieku vistas un cūkas vairs neēdot, posta dienas klāt. Lieta tāda, ka lidlaukā pie ciema novietoti ASV stratodžeti, spējīgi izdarīt ūdeņražbumbas (H-bumbas) uzbrukumu Padomju Savienībai. Kopš sabiedroto bruņoto spēku virspavēlnieks Eiropā ģen. Grinters paskaidrojis, ka Krievija nespēj atvairīt ASV lidojošo stratocietoksni B-47, kas spēj pārvest H-bumbas, braiznortonieši, cik nu viņu šeit palikušies, noraizējušies par savu nākotni. Ikviens, kas ierodas šajā ciemā, tiek rūpīgi izsekots. Amerikāņiem, kuŗu te ap 5.000, kāds piedāvājies praksē pārbaudīt, cik spēcīga esot viņu drošības sistēma — viņš mēģināšot piekļūt B-47. Jenķu virsnieks pārdrošnieku noraidījis, apgalvodams, ka jau pēc dažām minūtēm viņš būtu beigts. Naktī lidlauks ieslēgts spēcīgu starmešu gaismā. Ja gribi mieru, gatavojies kaŗam — tā šis senais romiešu — sakāmvārds atkal kļuvis godā celts. Kk.

PATIESS NOTIKUMS STRĀDNIEKU „PARADĪZĒ"

Kādā Budapeštas fabrikā ungāru brīvības cīnītāju savienības prdis izsludina savienības biedru sapulci. Kādam šīs savienības laikraksta līdzstrādniekam uzdots apcerēt sapulces gaitu. Viņš to arī izdarījis, un šī laikraksta numurs nonācis brīvajā pasaulē. Kad korespondents ierodas uz sapulci fabrikā, strādnieki, kas noskaņoti pretkomūnistiski, protams, sapulcē neierodas. Biedrs priekšsēdis korespondentam saka, „Protams, ka sapulce notiks. Ja ne šodien, tad rīt. Es sevi nevaru saplēst simts gabalos vai ne?"

Nākošajā rītā fabrikā tomēr bija lasāms paziņojums, ka sapulce atkal atlikta, jo strādnieki spēlējot futbolu. Biedrs priekšsēdis saka korespondentam: „Ko lai es daru? Biedriem sapulce nav laikā izziņota. Es sevi nevaru saplēst simt gabalos, vai ne?"

Nākamajā dienā korespondentam fabrikā pasaka, ka neviens nevarēs fabriku ātrāk atstāt kā pēc „brīvības cīnītāju" sapulces, Visas durvis tikšot noslēgtas. Korespondents dzird, ka biedrs priekšsēdis strīdas ar kādu strādnieku, kas saka, ka viņam jāejot uz kāda biedra kāzām. Priekšsēdis atbild: „Labi gan, bet jūs nevarat iet, tas viss. Ja jums jāiet uz kāzām, ejiet rītdien. Vai jūs nesaprotat, ka piedalīties „brīvības cīnītāju" sapulcē ir liels gods?" Bet kad korespondents un priekšsēdis iegāja sapulces zālē, tur neviena nebija, jo strādnieki bija aizgājuši pa kādām sāņus durvīm.

Biedrs priekšsēdis saka: „Acīmredzot, sapulce nenotiks. Bet man ir laba ideja, kā to sarīkot rīt."

Nākamā dienā sapulces zālē spēlēja deju orķestris, un vesels bars jauku meiteņu dejoja, bet skaļrunis sauca: „Šo pēcpusdienu notiks dejošana, mūzikāli priekšnesumi, īss „brīvības cīnītāju savienības" mītiņš, būs atspirdzinājumi, mazas godalgas labākiem debatētājiem un goda marši tiem, kas veicinās paškritiku. Ieeja visiem brīva."

Nu bija strādnieki sanākuši. Biedrs priekšsēdis kāpa katedrā nolasīt uzrakstīto runu „Mums jākoncentrējas diskusijām par problēmām . . . Mums jābūt modriem kritizēt citus un sevi pašus . . . Mums jākļūst par dimanta rezervi lielajai tautas armijai . . ."

— Šajā vietā, — raksta korespondents, — biedrs priekšsēdis pacēla galvu un paskatījās zālē. Tur bija palikuši 4 klausītāji. Pārējie bija aizgājuši, iepriekš iebaudot atspirdzinājumus un paņemot līdz tik daudz sviestmaizīšu, cik vien iespējams, — un klusi pazuduši no fabrikas. —

SARKANIE SMIEKLI

CIK PADOMJU SAVIENĪBĀ IR DARBA VERGU?

Kādam mazam komūnistu partijas darbiniekam bijis jāpiedalās padomju radio jautrajā raidījumā, kur par pareizu atbilžu uzminēšanu izmaksāta naudas balva.Pēc noteiktā plāna laimētājam nauda ar lielu žestu būtu jāatdāvina partijai. Par pareizas atbildes došanu uz pēdējo, vissvarīgāko jautājumu mazais komūnists varēja laimēr godalgu $98.00 vērtībā, uzminot pareizu atbildi uz šādu jautājumu: „Cik daudz vergu strādnieku ir Padomju Savienībā — 4 milj., 6 milj.. vai 8 miljoni?" Uz brīdi komūnists stāvējis mikrofona priekšā nosvīdis. Tad viņš noģība.

(Amerikas Balss raidījums).

JA ES BŪTU ZIRGS . . .

Kāds notiesātais vergu darbu nometnē raksta petīciju nometnes komandantam un lūdz piešķirt viņam zirga statusu. Petīcijā bija rakstīts:

„Ja es būtu zirgs, man būtu uz katrām 10 dienām vismaz 1 brīvdiena. Tagad man nav nevienas brīvdienas. Zirgs var atpūsties šad un tad. Kā gūsteknis es to nevaru.

Ja es būtu zirgs, man liktu strādāt pēc maniem spēkiem. Kā gūsteknis es vienmēr esmu izsalcis, bet ja es nespēju izstrādāt noteikto normu, man dod mazāk maizes, tā spēju vēl mazāk strādāt.

Zirgam ir savs stallis un apsegs — es neesmu saņēmis jaunu žaketi jau 2 gadus, jo manas izstrādes caurmērs ir par mazu.

Zirgam nav jāstrādā vairāk par 14 stundām dienā. Man jāstrādā 14 un 16 stundas dienā, sevišķi tad, kad neesmu veicis noteikto normu.

Ja braucējs par daudz šit zirgu, viņu soda, jo zirgs Kolimā ir dārgs. Bet kas soda sardzi, kas sit un sper man tādēļ, ka esmu par vāju, lai labi strādātu? Kas ir viens cietumnieks Kolimā? Nekas. Bet zirgs — viens zirgs ir kaut kas!"

(No Elinoras Liperes grāmatas „Vienpadsmit gadi padomju vergu darba nometnēs").

Asinsnauda par notvērtiem bēgļiem

Rietumnieki ieguvuši rīkojumu norakstus, kur visiem robežsargiem viņpus dzelzs aizkara komūnistu slepenā policija apsolījusi asinsnaudu par katru notvertu bēgli, kurš vēlas pāriet robežu. Čechoslovakijas pierobežā, nomaļākās vietās asinsnaudas tīgotāji tagad lieto visai nežēlīgu triku: pie robežas novietots amerikāņu džīps, bet ap to slaistās sarkano robežpolicisti, tērpti amerikāņu vai Rietumvācijas robežsargu formas tērpos. Nelaimīgie bēgļi, noturēdami tos par īstiem brīvības sargiem, satraukti un laimīgi dodas pie tiem, lūdzot patvērumu. Kad lamatas atklājas, jau par vēlu.

Informācija, kas iegūta no nesenajiem pārbēdzējiem, norāda, ka Kremlis pavēlējis visām satelītvalstīm reorganizēt savu diplomātisko dienestu, veco laiku diplomātus aizstājot ar Maskavas garā audzinātiem. Diplomātiem, kuŗus sūta uz ārzemēm, sievas un bērni būs jāatstāj kā ķīlnieki mājās. Tie, kuŗiem bērni atrodas viņu dienesta vietā, jau saņēmuši rīkojumus, tos sūtīt atpakaļ uz tēvzemi, lai jaunieši baudītu padomju stila audzināšanu. Kk.

Lietuviešu delegācija ASV Valsts departamentā

Lietuviešu pārstāvju delegācija 17. jūnijā apmeklēja ASV valsts departamentu Vašingtonā un vairāk kā stundu apspriedās ar valsts departamenta Eiropas lietu vadītājiem. Delegācijā bija Lietuvas atbrīvošanas augstākās komitejas pr-dis M. Krupavičus, valdes loceklis K. Žalkauskas, Lietuvas sūtnis Vašingtonā P. Žadeikis, Amerikas Lietuviešu Padomes prezidija locekļi L. Šimutis, P. Grigaitis un M. Vaidila, Lietuviešu tirdzniecības kameras vadītājs Rudis un Lietuviešu Informācijas centra vadītāja M. Kižis. Lietuviešu pārstāvjus pieņēma Eiropas lietu direktors Livingtons Merčants un Austrumeiropas lietu vadītājs Vedelers.

VIENREIZĒJA IESPĒJA!

Viena no vadošajām kanadiešu firmām ir ieinteresēta latviešu klientu apkalpošanas vajadzībām apmācīt vairākus latviešu pārdevējus.

Īstie vīri tiks labi apmācīti un saņems piemērotu atalgojumu. Reflektantiem jābūt no 21 — 45 g. veciem, izskatīgiem, jāprot angļu valoda un jābūt piemērotiem pārdevēja uzdevumiem.

Būs pastāvīgs darbs ar labām nākotnes iespējām

Pieteikumi sūtāmi angļu valodā ar Nr. 756 laikr. Latvija Amerikā, 123 Huron St. Toronto, Ont.

IECEĻOŠANAS, IZCEĻOŠANAS, vīzu, pasu, uzturēšanās atļauju, laulības šķiršanas legalizācijas un citas lietas administratīvās iestādēs kārto ALENKSANDRS KĀNBERGS 596 Sherbourne St., Toronto (pie Bloor St.), tel. WA 1-7149

BĒRNU VASARAS MĪTNE FARMĀ

Flesherton'ā, Ont., 90 jūdzes no Toronto, pie 10. lielceļa, MĀCĪTĀJA T. AVIKA vadībā un uzraudzībā uzņem atpūtā bērnus no 5—15 g. v. Labs lauku uzturs, sporta nodarbības, foreļu zveja, atpūta. Līdz 10 g. v. $10.00 nedēļā, vecākiem par 10 g. $12.50, ieskaitot auto transportu no Toronto.

Pieteikties ar rakstu pie māc. T Avika, Flesherton, Ont. Farm R.R. Nr. 2, vai pa telefonu Flesherton 141 R 4.

(716)

DAVID R. JOSEPHSON R.O.L.B.E.O. OPTOMETRISTS 336A BLOOR ST. W., TORONTO (Spadina Rd.) birojā WA 3-9494 Acu pārbaude Recepte

HEINTZMAN un CO KLAVIERU TIRSKAŅOTĀJS J. MEDNIS Tel. GE 3109, GL 1326, Toronto, (Latvijas Konservātorijas absolv.) piedāvā savus pakalpojumus kā klavieru tirskaņotājs, remontētājs un eksperts. Pērkot klavieres no augšminētās firmas, 15 proc. atlaide

Lietotas klavieres pēc izvēles

DĀMU FRIZIERSALONS MODEL VIJA KRĒMANIS 109 Moberly Ave, Toronto Tel. GR 0464 Danforth—Woodbine, 2. stāvā

FRANK VASS, B.A. ADVOKATS — NOTARS 455 Spadina Ave, Apt., 403 COLLEGE un Spadina ielu stūrī Tel. birojā — WA 2-4989 Dzīvoklī — WA 3-9352

GARA KULTŪRAI

Knuts Lesiņš

KĀPĒC BĒRNI NEPROT LASĪT?

DAŽAS JAUNATNES PROBLĒMAS

Nogurdinātie trimdas pozīciju turētāji un visam puslīdz pakļāvušies skeptiķi varbūt reaģēs vienādi uz augšminēto virsrakstu: Vai atkal jauna trimdas problēma? — Kaut taču šie rakstītāji liktos mierā vai izgudrotu kaut ko tik spēcīgu izglītības lietās, kas kā atombumba atrisinātu visus tādus jautājumus. Tas ir un nav trimdas jautājums. Virsraksts ir pārfrazējums no amerikāņu žurnāla „Life" apceres, īstenībā no šīs apceres reklāmas-saukļa, kas lasāms uz vāka: „Why can't my child read?"

ASV dzīves standarts ir caurmērā labākais pasaulē (kādreiz bija zviedru) un ir saprotami, ka šīs zemes pilsoņi un likumdevēji ļoti pūlējušies, lai atvieglinātu nākamajai paaudzei zināšanu un dzīves izpratnes standarta iegūšanu bez liekas piepūles un šķēršļiem, kas — jāteic — reizēm radās no paidagogu mentalitātes: man bija grūti, lai tev neklātos viegli! Nāk prātā kāda karikatūra, kurā skolotājs rāj zēnu: „Tavos gados Napoleons bija pirmais skolnieks klasē!" — Uz ko zēns atbild: „Bet jūsu gados viņš jau bija franču imperātors".

Tā ir allaž sinets par skolotājiem, un mums katram ir atmiņā bargi skolotāji, kas radīja nepatiku pret mācāmo priekšmetu, labi skolotāji, kas jauki stāstīja un izlikās nemanām, ja skolnieki viņa stundas laikā pārrakstīja vai norakstīja uzdevumu bargāku skolotāju stundām; dažam tā bija matemātika, dažam latīņu valoda — cilvēka prātīgs vienmēr censās izlīdzēties ar blēdību vājākos punktos. Un bija labi skolotāji, kas centās, nepārslogot bērna intelliģenci, vai nu ieinteresēt vai radīt kādu pienākuma apziņu, ka stunda nav cauri līdz ar atpestītāju brīvstundas zvanu, bet pārrunātais temats vēl būs jāpārdomā, vismaz jāatceras.

Mūsu skolas metodes progresēja liberālā virzienā, un ja nebūtu to 10 varmācīgi izrauto gadu mūsu nacionālās kultūras veidošanā, droši vien, mēs tāpat sastaptos ar problēmu, kas jau nokļuvusi līdz amerikāņu presei. No minētā „Life" raksta atzīmēsim divas lietas: konstatējams, ka bērni ir tik vāji sagatavoti lasīšanā, ka nesaprot, nespēj izlasīt attiecīgā grūtuma aritmētikas uzdevumus. Otrkārt: „No veselīgā principa, ka laimīgs bērns mācās labāk nekā nelaimīgs, esam nonākuši pie tā, ka skola ir prieca vieta." Tam blakus varot rasties sekas, kas ir pilnīgi pretējas laimei, ja par dzīvi sniedz ieskatu, kas ir laimes mākslīgs surogāts. Šī raksta apjoms neatļauj iedziļināties angļu valodas „spelling'a" mācīšanas metodēs, kuru rezultātā ir ļoti grūti vēlāk mācīties kādu svešvalodu vai kādu no vecajām — grieķu, latīņu (to gramatika nepatīkama ar to parādību, ka blakus loģiskai domāšanai tomēr stipri jāvingrina atmiņa!).

Latviešu bērnu sekmes amerikāņu skolās ir caurmērā augstākas par vidējām, un tam pamatā vēl tās skolas metožu atspīdums, kuru izgājuši vecāki. Bērns, kas spēj teikties labi latviski, ir arī sekmīgāks par klases biedriem angļu valodā. Pieņemt, ka mums bioloģiskā kārtā iedzimtās spējas būtu caurmērā augstākas nekā amerikāņu, — būtu ļoti pārdroši. Amerikāņu skola it kā uzņemas atbildību par visu. „Life" raksts atklāj, ka tā šo atbildību var uzņemties ar ierobežojumiem. Vēl ir interesants uzsvērums šai rakstā, ka amerikāņu skola veicina vienveidību, nevis individualitāti. Visu ģimeņu bērni augot laimīgā pārliecībā, ka blakus augot tikpat laimīgi Džonsonu un Karpenteru ģimeņu bērni. Jebšu šis raksts nav vienīgais, kas norāda uz vienveidīgumu (uniformity). Par šo parādību pirms kāda pusgada ierunājās arī žurnāls „Post". Un priekš kāda gada pat tas pats „Life" apcerēja kādu angļu rakstnieku — amerikanofobu, kas teica: „Kādēļ jūras ūdens vajag tik daudz? Kādēļ vajag tik daudz amerikāņu? — Viņi taču visi ir vienādi!" Protams, tas ir pārspīlējums. Bet spiediens būt vienādi laimīgiem, sasniegt augstāko dzīves standartu, ģimenes un ienākumu pilnā kvantumā „piknikā", apēst vienādas sviestmaizes un dzert no ģimeņu tēviem vienādu ... nevienojoties par katra izmakšķerēto zivju garumu, — šis spiediens ir liels. Skalbes pasaka „Es braucu ziemeļmeitas lūkoties", kur aprakstītas tik jaukas debesis, ka katrs savu karoti var aizbāzt vai tejādiņu izžāvēt — ir šobaltdien varenāka kā jebkad. Kādēļ to nelasām?

Ir atskanējušas balsis, ka latviešu jaunatnes interešu piesaistīšanai latviešu valodai un senatnes tikumiem vajadzētu rakstīt dēkainus stāstus. Mūsu jaunatnes literatūra nebalstoties reālitātē. Manuprāt, tā pārāk balstās reālitātē, tādēļ tā ir nepievilcīga. Kas ir reāls nekad nebijušu kovboju varoņdarbos, kas pašreizējā amerikāņu presē mēs stāvokli varbūt apmet cilpu kādam pabēgušam telēnam pēc pieckārtīga mēģinājuma? Telēns jau galu galā nekur nevar izbēgt. Kas ir reāls indiāņu filmās, ja tagad par 50 centiem varat nofotografēties kopā ar indiāņu virsaiti pilnā kaujas tērpā? Reāls ir tas, ka indiāņu virsaišiem aizliegts iegādāties degvīnu, lai viņi neiedomātos kādu brīdi, ka pārvalda Amerikas kontinentu. Caurmēra amerikāņu filmas saturs (pieaugušiem) ir tāds, ka naktskluba dziedātāja, par spīti šādiem tādiem strupceļiem, tomēr izrādās vērtīga dāma un ka kādam bīstamas profesijas pārstāvim — detektīvam vai ūdenslīdējam — tā jāapprec. „The american way of life" ir tāpat pilns aplamībām, dīvainām illuzijām, sastingumu, nebrīvību — kā nu tas ir cilvēka dabā. Bet — cilvēki paši to veidojuši, nevis kāds izdomājis vai uzspiesta vara. Tādēļ — nepārspīlējot pelšanas tieksmi, kas mums piemīt kā katram svešiniekam, vajadzētu atzīt banālo, triviālo, vienādojošo un neaizmirst, ka tāds panākums kā latviešu valodas saglabāšana mūsu vēsturiskajos apstākļos nebūt nenobālē Amerikas atklāšanas un iekarošanas priekšā. Tās lietas tikai izskatās pelēkākas...

Bērnu problēmas atkarīgas no vecāku problēmām, un par katru nezināšanu ir atbildīga vecākā paaudze, kas, protams, neaug bez saviem ģekiem un tejādiņu žāvētājiem katrās debesīs, kur vien kāds vadzis pagadās.

Gleznotāja

JĀŅA TIDEMAŅA

moderna mākslas studija

atrodas 179 Danforth Ave., Toronto, tālr.: HA 0697, atvērta ik dienas no plkst 11 rītā līdz 4 p. p., un no plkst. 6—8 vak. Piektdienās un sestdienās no plkst. 11—4 p. p., un no plkst. 6—10 vak.

Apmeklējot galeriju, katrs var iepazīties ar J. Tidemaņa jaunākiem darbiem. Bez tam tautieši, kas ierodas no ASV kā tūristi Kanadā, uz vietas var saņemt izsmeļošu informāciju par mākslas dzīvi Toronto.

Studijā pieņem restaurēšanā vecmeistaru un modernistu gleznas, kaut arī darbi būtu bojāti līdz 45 proc. Novērtē vecmeistaru gleznas un palīdz noskaidrot gleznu autorus.

Studijā var pasūtināt gleznu rāmjus baroka, rokoko un italiešu renesanses stilā grieztus un skulptētus. Pasūtinājumus izgatavo visīsākā laikā.

Zinaīda Lazda

GALDS

Tu esi mans kuģis, mans pavēļu lauks,
Mans sapņu tīrums un rasa;
Kad brīvu domu pulks līdos un sauks,
Pēc tevis lai, degošā, prasa.

Tu esi mans kuģis, mans pavēļu lauks,
Kvēls, nežēlīgs kalvis, pilns moku.
Nekas tavus likumus neizjauks,
Tavu spēku un burvības loku.

Tu esi mans kuģis, mans pavēļu lauks,
Tu zini mīklas un mini.
Kad vēji logu atraus un sauks —
Es iešu — tu uzvaru svini!

AMERIKĀNIETES GRĀMATA PAR LATVIEŠU ZĒNU

Dzidras Zeberiņas raksts par latviešu zēna likteni

Šad tad amerikāņu avīzēs lasām par latviešiem, reiz kādā žurnālā bija stāsts par iecelotājiem - latviešiem, tēvu un dēlu. Nu amerikāniete sarakstījusi grāmatu par latviešu zēnu Andri, grāmatu drīzumā izdos Miflina (Houghton Mifflin) apgāds, un amerikāņu žurnāls „Ladies Home Journal" daudzās lappusēs sniedz šīs grāmatas saīsinājumu.

Vispirms fakti: šī ir amerikānietes A. Rozes (Anna Perrott Rose) otra grāmata. Savā pirmajā grāmatā viņa aprakstījusi, kā reizē ar saviem trim bērniem audzinājusi arī vēl četrus bērnus. Nu viņas bērni jau izauguši, cits students, cits citās skolās, vīrs miris, bet, jau krietni gados būdama, šī skolotāja pieņēmusi vēl vienu audžu bērnu — latviešu zēnu Andri.

Grāmata sauksies „The Gentle House" (laipnā māja), bet stāstu par Andra likteni žurnāls sniedz ar virsrakstu „Frightened Boy" (iebiedētais zēns).

Andris bijis bārenis jau Latvijā, audzis Rīgas bāreņu namā, līdz ar citiem bērniem pēc gara un ilga ceļa nokļuvis Vācijā, gadus pēc kara beigām pavadījis angļu zonas bērnu namā. 1949. gada jūlijā viņu un vēl citus DP bērnus atved uz ASV. Andris nonāk bagātu ļaužu mājā, kur viņš vienīgais bērns. Tas ir Ņūdžersijas valstī, un pēc turienes likumiem viņam viens gads jāpavada pie jaunajiem audžu vecākiem, un tikai tad viņu var adoptēt. Audžu vecāki tomēr netiek ar zēnu galā: viņiem ir pārāk daudz prasību, zēns nav garīgi pārāk labi attīstīts, viņi nav viens ar otru mierā, un Andris top ar katru dienu nepaklausīgāks, viņam uznāk dusmu lēkmes, tad viņš caurām naktīm kliedz un plosās, brīžiem pat uzbrukdams.

Pēc pus gada pavadīšanas ASV Andris sāk mācīties tai skolā, kur grāmatas autore ir skolotāja. Viņa angļu valodas prasme vēl ir ļoti vāja, skolotāja ar viņu runā pa daļai vāciski — cik jau nu pati šo valodu prot. Viņa sākumā par Andri nevar sūdzēties, viņš ir cītīgs, uzvedās skolā ciešami. Toties ārpus skolas neiet tik labi, un, kad pirmā ģimene nevēlas viņu paturēt, viņš nonāk pie citiem ļaudīm, un maina vietas vairākkārt. Tad 1950. gadā skolotāja 11 gadu veco Andri pieņem pie sevis, un tā ir vieta, kur viņš laikam arī paliks.

Tie ir fakti, kas laikam ir patiesi. Garu garie ir apraksti par Andra dusmu lēkmēm un par to, kā autore ar tām cīnījusies, gan, ļaudama zēnam izrakoties, gan vezdama pie psihologiem, psihiatriem un citiem ārstiem (bieži nomierināšanai lietoti iešļircinājumi), gan pāris reižu uzdodot ar slotas kātu, izmēģinot ar aukstā ūdens kūri, kad viņam ūdens uzliets uz zēna galvas. Tālāk gluži amerikāniski, Andris vētras laikā gribējis iet okeānā peldēties, kad viņu nelaiž, viņš kož un sit, teikdams, ka viņš ir stiprāks par visiem — stiprāks par audžu māti, stiprāks arī par okeānu. Tad vecā resnā lēdija izmēģina kādu džiu - džitsu paņēmienu, ko reiz jaunībā iemācījusies, nogāzdama zēnu vienā mirklī, parādīdama, ka viņa ir gan stiprāka. Viņa nerimusies, līdz iegrūdusi Andri — kurš nu to vairs nevēlējies — no uzbēruma nemierīgajā ūdenī, un, kad pārbiedētais zēns izjutis, ka okeāns ir gan ļoti stiprs, audžu māte un viņas pieaugušie bērni steigušies palīgā un zēnu izvilkuši.

Ir daudz tādu vietu, kur aprakstītas tīri neticamas Andra izdarības, bet varbūt tomēr tās varētu būt patiesas. Jāievēro, ka Andra garīgā attīstība nav bijusi atbilstoša viņa vecumam. Pirms vešanas uz ASV pārbaudītas visu bērnu garīgās spējas. Intelliģences koeficients ir skaitlis, kas ieteic cilvēka īstā vecuma un garīgās attīstības attiecību, normāli attīstītam cilvēkam intelliģences koeficients ir 100, vai mazliet zem, mazliet virs tā. Andrim tas bijis tikai 65. Var jau būt, ka Andris būtu nonācis kādā garīgi atpalikušo audzināšanas iestādē, ja skolotāja viņu nebūtu pieņēmusi. Un tomēr ir vietas, kur mēs saskatām tādu acīm redzamu nepatiesību, tādas aplamības, ka jāšaubās, vai arī viss pārējais stāsts nav lielāko tiesu pārspīlēts, lai amerikāņu lasītājam nebūtu garlaicīgi. Autore stāsta par Vācijas bērnu namu ar tādu drošību, itin kā viņa pati tur būtu bijusi vai arī Andris būtu viņai stāstījis. Jā, bieži viņa liek zēnam teikt neticamus vārdus. Amerikāņu lasītāji tiem noticēs, pašausmināsies, bet īstenībā autore būs gan šo to padzirdējusi par koncentrācijas nometnēm, arī par parastajām DP nometnēm, un, kā vairums amerikāņu, sajaukusi abus priekšstatus.

ZĒNA ĪPATNĪBAS

Autore saka, ka valoda Andrim ir kā ripojoša sniega bumba, viņš pa ceļam uzlasa vārdus šur un tur.

„Kamēr vēl Vācijā, Andris un citi latvieši, ar kuriem viņš bija kopā, turējās stingri pie savas valodas. Viņi nemācījās runāt vāciski, tikai pievienoja vācu vārdus un teikumus pašu valodai. Viņi nonāca Amerikā, pirms bija paspējuši pievienot angļu valodas druskas savam **dialektam** (pasvītrojums mans).

Skolas brokastu laikā Andris dažu dienu ēd kārtīgi, bet kad viņš ir satraukts, viņš grābj ēdienu ar abām rokām, aizmirsdams dakšu, nazi un karoti.

„Laikam viņa kara laika pieredze bija mācījusi Andri sagrābt tik daudz pārtikas, cik var, tad norīt to, cik ātri iespējams."

Sākumā autore mēģinājusi tikt galā ar labu, nepērdama zēnu. Vēlāk viņa redzējusi, ka brīžiem tā ir vienīgā valoda, kuru viņš saprot. „Tas izklausās brutāli, bet jāatceras, ka viņš dzīvojis brutālā vietā, kur, kā viņš pats lielījās, viņš dabūjis kāvienu katru dienu. Kādreiz viņš ar lepnumu balsī stāstīja, ka bijis viens uzraugs, kas katru rītu noņēmis savu jostu un sitis viņu īsti stipri, un kareivji biedējuši pār mēru ar gariem durkļiem un šaujamiem."

Ja 1950. gadā Andrim ir 11 gadu, tad viņš bijis vēl mazs, kad karš beidzās. Starp kara pārdzīvojumiem un viņa nokļūšanu Savienotajās Valstīs ir 4 miera gadi, kad bumbas nekrīt. Bet kad skolotāja vai kāds skolnieks neierodas skolā, Andris ar drūmu sejas izteiksmi saka: „Tie jau būs beigti. Nobumboti. Kā citādi?" Kad viņam saka, ka šeit tādas bumbošanas nav, zēns šaubās: „Neticu vis."

Un par pārtiku. „Viņam bija visvienkāršākais uzturs, nekad viņš neredzēja cukuru, tāpat viņš nebija pieradis pie piena, totiec viņam bija sevišķi veseli zobi, kaut arī Andris nelietoja zobu suskas."

Redzam, ka amerikāņi nespēj latviešus atšķirt no krieviem. Andri visi sauktā par „mazo Staļinu", „trako krievu", un pat skolotāja nosauc latviešu valodu par dialektu un saka: „Es nerunāju ne latviski, ne krieviski, Andris nerunāja angliski," pieņemdama, ka latviešu zēns runā krieviski. Romantiskas autores domas par Krieviju atspoguļojas arī attēlotā epizodā, kur Andris aizvests uz kino un redz, kā kungs skūpsta dāmai roku.

„Tu, muļķi!" viņš izsaucās, „vai tu nezini, ka tev pašam zemu jāpieliecas, nevis jāceļ dāmas roka uz augšu!" Jāšaubās, vai kāds bērnu namā mācīja, kā pareizi roku skūpstīt...

Liels dārgums Andrim esot krievu svētbilde. Šķietot, ka viņš gan audzināts luterticības garā, bet liela bijusi arī pareizticības ietekme. Autore brīnās par zēna lielo dievbijību un pateicas viņa nezināmajiem audzinātājiem,

(Nobeigums 6. lpp.)

BRĪVĀS EIROPAS UNIVERSITĀTE TRIMDINIEKIEM

Nacionālā komiteja brīvajai Eiropai, kas nodibināta Savienotajās Valstīs, ir noorganizējusi Brīvās Eiropas universitāti trimdā, lai dotu iespēju studēt boļševiku okupēto zemju jauniešiem, kas tagad nevar atgriezties dzimtenē.

Studentiem piešķir stipendijas uz vienu gadu, bet tās var lūgt pagarināt. „Purtalesa" skaistajā pilī, kam apkārt plašs parks, viņu dzīve iekārtota kā labākajos franču internātos. Viņu rīcībā ir piemērotas telpas, kur viņi var nodoties studijām.

Universitāte uzņem tikai tos studentus, kas dzimuši pēc 1923. g. 31. decembra Albānijā, Bulgārijā, Čechoslovakijā, Dienvidslāvijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā, Rumānijā un Ungārijā, kas ieguvuši oficiālus diplomus par vidusskolu beigšanu un ir bēgļi.

Strasburgas universitātē šie studenti var studēt tieslietas, filoloģiju, medicīnu, farmāciju, eksaktās zinātnes un teoloģiju. Studentiem ir speciāli kursi dzimtās zemes vēsturē un kultūrā.

Ja Strasburgas universitātes programmā nav paredzēti kādi mācības priekšmeti, ierobežotā skaitā izsniedz stipendijas trimdas studentiem arī citās Eiropas universitātēs.

Kolledžā par mācības spēku strādā arī viens latvietis profesors R. V. Frīdenbergs, bet starp albāņu, bulgāru, ungāru, poļu, rumāņu, igauņu, lietuviešu u. c. tautību studentiem latviešu ir 7: Eriks un Helmūtsu Lerchi, kas studē inženierzinības, Andrejs Pablo Mierkalns — literātūru un valodas, Alberts Pleišs — politiskās zinātnes, Edgars Tomsons — tieslietas, Ojārs Ziemelis — ķīmiju, bet Zigurds Baidiņš eksterni studē Vācijā medicīnu. Strasburgas universitātē savas zināšanas vēl papildina teologs Ilmārs Anckaitis, kas tomēr nav reģistrēts kā kolledžas audzēknis.

Tiem universitātes audzēkņiem, kam izdevies tanī iekļūt un iegūt kāroto stipendiju, ir dotas lieliskas iespējas kā studijām, tā ērtai un patīkamai dzīvei, bet — ar vienu drakonisku noteikumu, ko nedrīkst nekādā gadījumā pārkāpt — pavasarī jānoliek visi pārbaudījumi, kas Francijas universitātēs parasti ir visos priekšmetos — 2 rakstos, pārējie mutvārdos.

Ja audzēknis šo prasību veic, tad viņš studiju laikā dzīvo ērtajā kolledžas internātā kā visluksoriozākā viesnīcā, saņem 8000 franku mēnesī „kabatas naudas," 30.000 fr. gadā apģērbam, bez tam arī samaksu par ceļojumu izdevumiem un vīzu pagarinājumiem, ja šie ceļojumi nepieciešami studiju nolūkos. Atmaksāti tiek arī visi citi ar studijām saistītie izdevumi, piem., par grāmatām, mācības līdzekļiem, utt.

Kolledžas audzēkņiem nekāda noteikta režīma nav — tie bauda pilnīgu brīvību, var piedalīties sabiedriskajā dzīvē, ceļot, nodarboties ar sportu. Īpaši sports universitātē ir lielā cieņā, un tā dažādo disciplīnu sporta komandas gandrīz ir neuzvarētas... Varbūt tas daļēji izskaidrojams arī ar to, ka, uzņemot universitātē jaunos studentus, mācības iestādes vadība ļoti skatās, lai kandidāts būtu vispusīgi un labi attīstīts dažādās nozarēs — lai tas gūtu sekmes ne tikai studijās, bet arī sportā, sabiedrībā, mākslas nozarēs.

Vasarā pie universitātes notiek īpaši kursi, tā sauktās „politiskās lekcijas," piem., pagājušā gadā par tematu Šūmana plāns, ko lasīja universitātes profesors Andrē Filips. Šīm lekcijām ir lielā priekšrocība, un tās uzskata par īpašu „vasaras izpriecu."

Mūsu laikraksta līdzstrādnieki — A. P. Mierkalns, R. Mūks un trešais Strasburgas kolledžas audzēknis A. Pleišs.

Aida Niedra

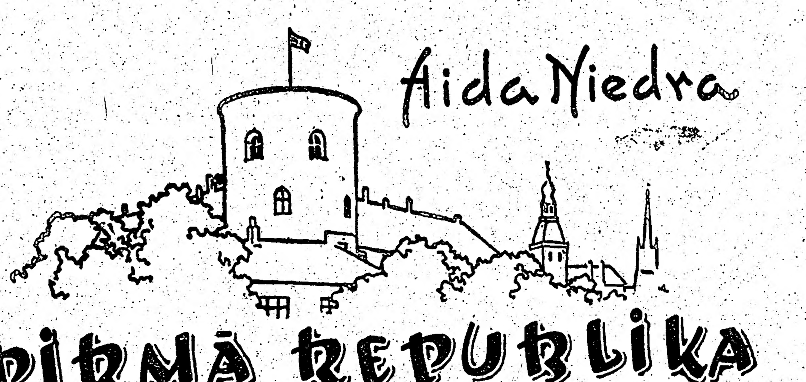

PIRMĀ REPUBLIKA

Romāns

Pirmā grāmata — ODZES ZEM PAPĒŽIEM

Visas tiesības patur autore.

(41. turpinājums)

„Nē, tikai pabraukājos," atbildēja Ādams Prūsis, „bija darīšanas. Pirkšu māju un runāju ar savu advokātu un ar citiem augstiem vīriem..."

„Māju pērkot, ar augstiem vīriem nav jārunā," aizdomīgs un pamācīdams iebilda Jānis Kacēns, „tā ir plāna lieta..."

Bet viņš nepabeidza, jo Ansis Brutāns viņam iegrūda sānos un iesaucās:

„Tu nesaproti, tie augstie vīri nav nekādi plēsēji, bet ir pašu cilvēki. Vai ne, tu runāji ar kādu baņķieri, Ādam?"

„Jā," viesnīcnieks apstiprināja.

„Labi, labi," glaudīja viņa roku vecais Brutāns, „vajag pārmaiņu, jo diezgan ilgi te esi mircis degvīnā."

Šie viņa vārdi no jauna satracināja Jāni Kacēnu un viņam pievienojās arī rūpnieks Uškurs:

„Nē, nav nekāda prāta atstāt Parīzi, šo zelta bedri, jo vēl dažus gadus tu vari nosmalstīt krējumu, Ādam, tuvumā tev nav nekādu sāncenšu, kurpretim mums griež kaklu Bekona Eksports un mācas virsū ar savām rūpnīcām un pārspēku! Mūsu nodokļi ir briesmīgi..."

„Jā, jā," ņurdēja Andrievs Vāle un smīnīgs kratīja pirkstu pret abiem, „neleciet Saimniekam acīs, jo es zinu, ka jūsu zutenis ar katru gadu piepampst. Vai es nodokļus nemaksāju, bet vai es vaidu?"

„Nu, tu, Andriev, esi no profesoru sugas," viņu pārsmiedams iesaucās Jānis Kacēns, „īstenībā šīs sabiedrības un kooperātīvi, strādādami ar valsts naudu mūs izsūks, kā zirneklis mušu."

Brīdi visi satraukti šņaukāja un gremoja savas sviestmaizes neapmierināti, un elpa šāvās caur viņu deguniem kā kalvja plēšās.

„Jā," teica domīgs un smags Ansis Brutāns, „nudien, arī es visu šolietu nesaprotu, jo redzi, mēs visi, sākotnējie latviešu ienāceji Rīgā, cīnījāmies katrs par sevi, un, par laimi, izlietie sviedri katram bija savi un arī izcīnītā laime bija paša. Nu, teiksim, šī tā saucamā laime bija nams vai darbnīca, vai liels veikals, bet viss bija paša, nevis talkā iegūts. Bet nu ir pienācis tāds laiks, ka mums jāpamet paša iegūtais un jāiet par talcinieku pie paša vislielākā, pie valsts... Izskaidro tu man to, Ādam, mans prāts atsakās saprast, kaut gan tu pats zini, ka par latviešu lietu un valsti esmu stāvējis arvienu. Hm, hm..." viņš apmulsis ņurdēja, „politisko partiju ķezas arī man nepatika, bet tagad..."

Uškurs ar Kacēnu abi līksmi piebalsoja vecajam krējainim:

„Dieva taisnība, ko gan tas līdz, ja mums atļauj strādāt un izdot arī papīrus, par kuriem jāmaksā balta nauda, bet turpat blakus izdīgst valsts uzņēmums, un pircējs iet tur, kur spožāk spīd..."

„Jāni Kacēn, nezaimo," viņu atkal apturēja Andrievs Vāle, „no taviem gaļas veikaliem gan vēl neviens nav nogriezies, jo tev ir vislabākie cīsiņi, alus desas un kumpji visā Latvijā, par Rīgu nemaz nerunājot!"

Viņš izņēma no skaistas sudraba etvijas papirosu un, to iekurinājis, turpināja apmierināts un šķelmīgs:

„Tev, Kacēn, studē divi dēli, kuri nākotnē būs lieli vīri Latvijā, jo esmu novērojis, ka viņi nekaunas arī no vienkārša darba un katru brīvo brīdi stāv pie tava gaļas bluķa vai arī joņo pa visiem Rīgas galiem ar tavu preci. Un Uškurs jau ir pietūcis bagātībā, dzīvo vecpuisī un beigās pats nezinās, kur savu mantu likt!"

„Traks," pietvīcis iesaucās Ernests Uškurs, bet Kacēns tikai nokrimšķinājās un lāga nesapratis gudrā dārznieka pamācību, novilka:

„Tā jau ir..."

„Nē, tā vis nav," dobjš atsaucās Ansis Brutāns, „es gan zinu, cik grūti ir tikt pie nodrošināta stāvokļa, lai vecuma dienās nebūtu jāubago pie otra durvīm! Vecumā i bērni nedod ēst un valsts maize ir briesmīgi sūra, ja visu esi atdevis un palicis bešā!"

Viņa vārdi mazliet apremdināja ķīvniekus un Andrievs Vāle sasīja:

„Bet, mīļie draugi," pēdīgi iemaisījās Ādams Prūsis, „kas gan kaiš šim Latvijas uzplaukuma laikam?"

„Jā, pasaule pārmainās, jo arī Vācijā un Itālijā valsts sāk bāzt degunu visās darīšanās..."

„Tu gan pats neatjēdz, ka sev kapu roc," šķendējs Uškurs un ieērcināts atstūma konjaka glāzīti, jel skaties, kas notiek, nodokļi, ziedojumu vākšanas un jāziedojas arī pašam, bet kas man par labumu, ja es, noņēmies melnās miesās, tieku āzēts par privātkapitālistu? Vai tad tikai valsts vien drīkst būt tas kapitālists?"

Sarunas pie galda apsīka un visi rādījās saskābuši. Ādams Prūsis šinī nepatīkamajā brīdī ataicināja viesmīli un lika atnest melno balzāmu.

„Redziet," viņš ar jautriem vārdiem izkliedēja klusumu, „man jums jāatzīstas, ka esmu nopircis visiem zināmo jauno namu Brīvības un Dzirnavu ielas stūrī..."

Visi atdzīvojās, un Uškurs pirmais iesaucās:

„Vai patiesi? Tad gan tev bija jāatdod Parīze?"

„Nē, es atdevu savu ietaupījumu," teica Ādams Prūsis, „un Parīzi iznomāju, uz tās stāvēs valsts dūre, jo es pats piedalīšos kādā valsts uzņēmumā ar savu kapitālu, un, proti, mēs atjaunosim „Tīruma" darbību!"

„Tīrumu?" pārsteigumā iebrēcās visi." Iestājās pilnīgs klusums.

Lauksaimniecības mašīnu rūpnīca Tīrums jau no sava sākta gala pirms desmit gadiem bija bijusi daudzu veco turīgo Rīgas amatnieku lolojums, un viņi, šī uzņēmuma pirmie talcinieki, bija atstājušies no Tīruma tikai bankrota laikā, kad to bija pārņēmusi Latvijas banka.

„Tagad vairs nav jābaidās no izputēšanas," smējās Ādams Prūsis, „mēs strādāsim atkal ar pilnu jaudu un ražosim mašīnas, arklus, ecēšas, dakšas, lāpstas, grābekļus un visu, kas nepieciešams lauksaimniekam zemes apstrādāšanai, jo visa dzīve iet uz augšu, un nīkulības gadi ir aizvadīti uz neatgriešanos. Un es vadīšu Tīrumu droši un apzinīgi!"

„Vai tu vadīsi Tīrumu, Ādam?" it kā neticēdams, prasīja Ansis Brutāns, un tūliņ viņš noņurdēja, „patiesi, labāku viņi neatrastu, jo tu, pagāns, zemnieku būšanu pārzini, kaut gan nosēdēji Parīzes krogā mūža ceturto..."

Un uztusnījies kājās, viņš sirsnīgs pasniedza pāri galdam viesnīcniekam roku:

„Lai tev Dievs palīdz, Ādam, turies kā vīrs savā jaunajā amatā, un man gan jāsaka, ja tāds, kā tu ceļas un paceļas, tad valsts pastāvēs un iemantos veselīgu sajēgu par mantu un darbu!"

Arī pārējie priecīgi apsveica jauno direktoru, un par visiem brāzmainākš un satrauktāks bija Jānis Kacēns, jo viņam arvienu likās, ka ir palicis apakšā un viņa līdzinieki ieguvuši vairāk laicīgās mantas. Savus dēlus, studentus, viņš par mantu neskaitīja, kaut gan draugi šinīs viņa dēlos saskatīja Kacēna Rīgas varenību nākotnē.

(Turpinājums sekos)

GAIDU UN SKAUTU

JENDAS AICINĀJUMS KANADAS LATVIEŠU SABIEDRĪBAI

Pārliecībā, ka sabiedrība jau pati ir novērtējusi darbu un mērķus, ko savām organizācijām ir sprauduši latviešu gaidu un skautu kustība trimdā, mēs griežamies pie tautiešiem ar lūgumu, apliecināt mūsu jaunatnei savu atzinību par veikto darbu, kas reizē būs arī uzmudinājums priekšā stāvošiem uzdevumiem.

Pēc nobeigtā ziemas darba posma, gaidas un skauti pulcēsies savā 3. lielajā nometnē, kas notiks no 1.— 4. jūlijam „latviešu pagastā." Lielās nometnes mērķis ir pulcināt mūsu gaidas un skautus, lai kopējās nodarbībās, rotaļās un sacensībās novērtētu savus sasniegumus, bet pāri visam — stiprinātu mūsu tautisko kopības apziņu.

Gaidas un skauti pēc savām spējām, vienmēr ir pielikuši roku darbos, kas veicami mūsu tautas interesēs, kamdēļ uzdrošināmies griezties ar lūgumu, izteikt savu atbalstu un atzinību gaidu un skautu kustībai, ziedojot balvas 3. lielajai nometnei.

Mēs būsim pateicīgi par ikvienu balvu vai naudas ziedojumu, kas dotu iespēju iegādāt mūsu darbam nepieciešamo inventāru. Ziedojumi, nosūtami nometnes saimniekam vad. A. Budrēvicam, 123 Walpole Ave, Toronto, Ont. līdz 25. jūnijam.

Laipni lūdzam apmeklēt mūsu 3. lielās nometnes ugunskuru 3. jūlijā, kad nometne būs atvērta viesiem no plkst. 17.30 līdz 22.15.

Vad. R. Pavasara, Jendas gaidu priekšniece.
Vad. J. Treimanis, Jendas skautu priekšnieks.

JAUNAS DZEJNIECES PIEMIŅAI

Pirms neilga laika Vācijā, Augustdorfā, grūti ciešot, mirusi dzejniece Annija Berga.

Klusi un kautrīgi viņa reiz pievienojās mums, lielās Grēvenes nometnes jaunajiem literātiem, kas pulcējāmies ap Jāni Jaunsudrabiņu.

„Par šo cilvēka bērnu grūti ko teikt," saka J. Jaunsudrabiņš par Anniju Bergu savā grāmatā — Es stāstu savai sievai. „Viņa, noteikti būdama dzejniece, kad iznāk par šo nodarbību runāt, vienmēr sevi noliedz. Noliedz un tomēr raksta pa jaunam dzejolim."

Pēdējais dzejolis, ko viņa uzrakstījusi 23. martā, ir rezignācijas pilns:

No visa atraisos, kas mani vēl še tura.
Ar skumju vienalgu. No dzīves ugunskura
Vēl dažu atziņu kā ogles liesmās rausu
Un viņu atblāzmā sev jaunu ceļu jaušu...
No dzīves aizeju, kā aiziet nakts un diena.
Kā izdziest saules riets no tumsas pieskāriena.

Jā, tik kautrīga un pazemīga viņa bija! Nu viņas vairs nav. Viņa aizgāja, nepratusi sevi darīt plašāk pazīstamu, kaut dzejoļos ir dziļa tautas traģēdijas izpratne, nesalaužama ticība ritdienai un smeldzīgas sāpes un prieks. Saldu dusu, mīļais, mīļais draugs!

A. Rieksts

Projektē sv. Lorenča upes jūras ceļu

Jūras kuģi iepeldēs 2000 jūdzes zemes vidienē

Doma par sv. Lorenča upes grīvas savienošanu Atlantijas okeanā ar lielajiem ezeriem (Ontario, Eri, Hjūronu un Augšezeru, kā arī Mičigēnu līdz Čikāgo) Ziemeļamerikas kontinenta vidū, ir radusies jau pirms kādiem 30 gadiem. Šis grandiozais projekts paredz izveidot okeana kuģu ceļu apm. 2000 jūdzes zemes vidienē.

Tagad, sevišķi uz Kanadas valdības spiedienu, kuŗa Savienoto Valstu nepievienošanās gadījumā, minēto jūras ceļu būvētu viena pati, ir panākts abām valdībām pieņemams kopējs līgums, un 1954. g. vasarā jau uzsāks pirmos projektēšanas darbus grandiozā pasākuma īstenošanai.

Lielā jūras ceļa izbūve, ieskaitot arī vairākas hidro-elektriskās spēkstacijas, kā arī applūdināto pilsētiņu pārcelšanu citur, izmaksās apm. 700 milj. dolaru. Šī summa, protams, ir fiksēta tikai iepriekšējos maksas aprēķinos, kādēļ arī paši projektētāji ir pārliecināti, ka patiesā izmaksa būs vēl krietni augstāka.

484 milj. dol. no kopējās summas segs ASV valdība, bet Kanada — 220 milj. dol. Šis nevienādais izdevumu sadalījums radies tādēļ, ka Kanada viena pati laikā starp 1912. un 1932. gadu izbūvēja Velandas kanālu starp Eri un Ontario ezeriem, kas viņai tolaik izmaksāja 132 milj. dolaru. (1950. g. — šī summa bija jau līdz 340 milj. dolaru, kā arī tika padziļināta Sv. Lorenča upe starp Kvēbeku un Montreālu). Abas valdības paredzējušas izmaksas summu saņemt atpakaļ vairākos gados, kas ienāks piemaksas veidā no jauno spēkstaciju strāvas patērētājiem, kā arī no kuģu nodevām, kas šo ceļu lietos.

Galvenie jūras ceļa izbūves darbi iesāksies 1955. g. vasarā un ilgs piecus gadus. Šī projekta realizēšanā paredzēts nodarbināt 15 tūkst. strādnieku, no kuriem 10 tūkst. būs kanadieši.

Vispirms vajadzēs padziļināt jau esošo 115 jūdžu gaŗo kanālu starp Montreālu un Preskotu līdz 27' dziļumā. Tāpat jāpaplašina visas Velandas kanāla slūžu platums — 80 pēdas un dziļumā 30 pēdas. Sakarā ar lielo spēkstaciju projektu, kas tiks būvēts līdz ar kuģošanas kanālu, starp Kornvalas un Prekotas pilsētām 47 jūdžu garumā tiks izveidots liels ezers. Šis ezers applūdinās daudzas upes krastā esošās pilsētiņas un tās ir paredzēts pārcelt uz jaunu vietu. Jau tagad ir nodibinātas pie attiecīgām pašvaldībām sevišķas komitejas, kas rūpēsies par pašu pārcelšanos, kā arī par jauno pilsētu projektēšanu. Tāpat jaunas mājvietas būs jāmeklē daudzām farmām un vasarnīcu rajoniem. Tālāk no upes tiks pārvietota arī Montreālas — Toronto dzelzceļa līnija un šoseja jaunā ezera rajonā.

Šī lielā ūdensceļa pabeigšana būs jau pieminētās Ņujorkas ietekmēs arī vairākas citas pilsētas sv. Lorenča upes malā. Šķiet, ka līdz šim arī Montreālas osta, kas bija galvenā preču iekraušanas un izkraušanas vieta Kanadas vidienē, zaudēs savu nozīmi, jo pa ūdens ceļu tagad preces varēs aizvest līdz Šo Sant Marie un Port Viljamsai. Vairāk varbūt iegūs Toronto un Čikāga, kuŗu ostās tagad varēs iebraukt lielie okeana tvaikoņi.

Lai nu kā, bet šis projekts un tā īstenošana dzīvē patiesi ir vienreizīgs, kas tikai norāda uz mūsu techniskā laikmeta neierobežotām iespējamībām. Aizvadīt lielo jūru kuģus 2000 jūdzes zemes vidienē ir vēl līdz šim neredzēts pasākums.

O. Kr.

14. jūnija atceres svētbrīdī Londonas latviešu un angļu sabiedrību uzrunāja LNAK valdes pr. prof. A. Dreimanis un DV Londonas nod. pr. J. Liepiņš.

NOMETNES PAVEŖ VĀRTUS VASARNIEKIEM

Kā jau ziņots, bērnu vasaras nometne Sidrabenē uzsāks savu darbību š. g. 4. jūlijā plkst. 3 pp. Nometnes atklāšana paredzēta pl. 7 vakarā.

Bērniem, kuŗus vecāki nevar nogādāt tieši Sidrabenē, jāierodas sv. Andreja baznīcā pulkst. 1.30, no turienes viņus aizvedīs uz nometni. Transporta iespējas būs gādātas tikai reģistrētiem bērniem.

Līdzi ņemamās mantas:

Silta sega. Gultas veļa. Silta nakts veļa. Dvielis, ziepes. Zobu tīrāmie piederumi. Nagu tīrāmie piederumi. Peldkostīms. Sporta tērps (īsas biksītes, blūzīte un viegli apavi). Kurpju tīrāmie piederumi. Drēbju suka. Matu suka. Apģērbs siltām un vēsām dienām. Viens pāris ērtu apavu. Šujamie piederumi. Aukla. Dziļais šķīvis. Krūzīte. Saldā ēdiena trauks. Nazis, dakša, ēdamkarote. Rotaļlietas, grāmatas un mūzikas instrumenti pēc vēlēšanās. Papīrs un zīmulis.

Jauni dalībnieki vēl var pieteikties pie Pālena, 40 Auburn Ave, Toronto, tel. KE 4120.

Trešdien, 30. jūnijā, plkst. 8.00 vak. sv. Andreja baznīcas telpās LSAK sasauc vecāku sapulci, kuŗā lūgti piedalīties pēc iespējas visi vecāki, kas savus bērnus pieteikuši bērnu vasaras nometnē Sidrabenē. Šīs sapulces uzdevums ir iepazīstināt vecākus ar paredzēto dienas kārtību, nometnes vadītājiem un darbiniekiem, kā arī uzklausīt vecāku domas un priekšlikumus.

LSAK

Nometnes ārsts būs Dr. J. Karols, bet vairākas latviešu ārstes un māsas Saulainē dzīvos visu vasaru. Apdrošināšanas maksa būs 50c no bērna nedēļā, tas jāsedz bērnu vecākiem. Šogad apdrošināšanas maksa nedaudz lielāka, bet lielāka arī garantija.

Saulaines paziņojums

Saulaines pārvalde nupat sadalījusi telpas tiem, kas vēlas atvaļinājumu pavadīt Saulainē. Diemžēl, lielā pieprasījuma skaita dēļ dažus telpu pieprasījumus neizdevās apmierināt. Lielākā daļa telpas pieprasījuši laikā no 11. jūlija līdz augusta vidum. Augusta pirmā nedēļā tomēr būs dažas brīvas vietas. Visiem Saulaines iemītniekiem pret samērā lētu maksu būs iespējams saņemt ēdienu nometnes virtuvē. Kopgaldu vadīs A. Vītoliņa, kas savā laikā vadīja 7. Siguldas kājnieku pulka virsnieka kluba virtuvi.

Bērnu nometnē jau pieteikti ap 48 bērnu, daudzi ir arī no ASV.

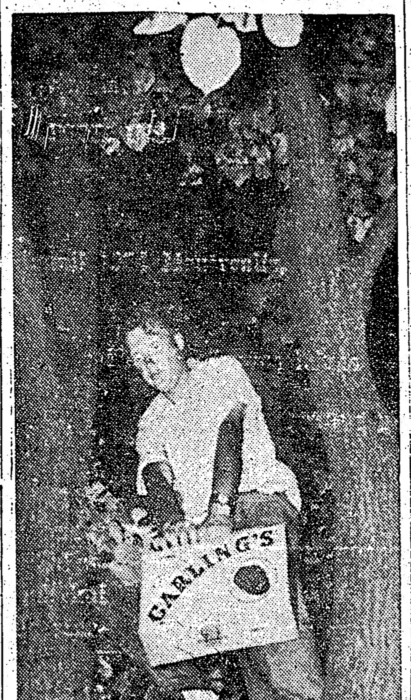

Līgo svētki Latvijā bija citādi ne kā Kanadā. — Šeit kauss miestiņa zem klajas debess ir grēcīgs darījums. Bet īsts letiņš nav uz mutes kritis — kamēr policija ar bateriju meklē pudeles pazarēs, alus kaste uzkāpusi kokā... H. Kiļģera foto

DR. A. TAURIŅŠ TORONTO

Šonedēļ Toronto bija ieradies profesors Dr. Alfrēds Tauriņš, lai piedalītos gadskārtējā ķīmiķu kongresā Toronto un apciemoja savus bijušos studiju biedrus. Prof. A. Tauriņš lasa neorganisko ķīmiju McGill universitātē doktorandiem un 4. kursa studentiem. Montreāla aicināja jauno zinātnieku zinātniskam darbam no Minchenes 1949. g., kur tas strādāja UNRRAs universitātē. Bez A. Tauriņa McGill universitātes Inženierzinātņu fakultātē vēl strādā profesors Andrejs Pakalniņš. Tagad A. Tauriņš ir pazīstams visā Kanadas ķīmiķu saimē. Sistēmatiski viņa jaunākie pētījumi ķīmijā parādās profesionālās ķīmijas nozares publikācijās un viņš ir arī The Chemical Institute of Canada neorganiskās ķīmijas sekcijas vadītājs. Institūtā apvienoti ap 4000 ķīmiķu. McGill universitātes laborātorijas ir moderni iekārtotas, stāsta A. Tauriņš, „un pētniecības darbu ar lieliem līdzekļiem atbalsta The National Research of Canada.

Ķīmijas kongress notika Toronto 3 dienas Royal York viesnīcas telpās. Intensīvākais darbs ritēja 10 sekcijās, kur nolasīja pāri par 100 referātu. Kongresā par saviem jaunākiem pētījumiem neorganiskā ķīmijā referēja arī prof. A. Tauriņš. Kongresa laikā notika arī liela ķīmijas uzņēmumu izstāde.

LIETUVIETE SAŅEM ALIMENTUS 5,5 MILJ. DOLARU

ASV augstāko sabiedrību jau ilgāku laiku nodarbina Rokfellera šķiršanās lieta. Vintrops Rokfellers un viņa kundze tagad panākuši savstarpēju vienošanos, ka viņu 4 ar pus gadu vecais dēls Vintrops paliek mātes audzināšanā un Rokfellers izmaksā viņai 5,5 miljona dolaru. Rokfellers un viņa kundze atsevišķi izbraukuši uz Reno, Nevādā, lai panāktu laulības šķiršanu. Reno ir pazīstama ar saviem liberāliem laulības šķiršanas likumiem.

V. Rokfellers, 42. g. vecs, ir viens no pieciem Džona D. Rokefellera dēliem, viņa pastāvīgā dzīves vieta ir Arkanzasa. Rokefellera kundze ir 37 gadi veca. Viņa ir dzimusi Jievūte Paulekiute un ir lietuviešu ogļrača meita. 17 gadus vecumā viņa uzvarēja lietuviešu skaistuma sacensībā Čikāgas izstādē. Pēc tam viņa mācījās Notrthwestern universitātē vēlāk strādāja par modeli Čikāgā un Ņujorkā un bija aktrise Holivudā.

Uzstājoties Bostonā 1941. g., viņa sastapās un drīzi pēc tam apprecējās ar diplomātu un augstākās sabiedrības locekli R. Sīrsu. Viņi izšķīrās 1947. gadā. 1948. g. viņa apprecējās ar V. Rokefelleru Kāzas notika Palmbīčā, Floridā, un tajās piedalījās Vindzoras hercogs un hercogiene. Tās bija Rokefellera pirmās laulības. 1949. g. beigās šīs laulības jau bija izirušas. Rokefellera kundze dzīvo kopā ar savu māti, ar kuŗu sarunājas lietuviski. Arī miljonāra mazais dēls prot lietuviski.

1940. GADA LIKTENĪGAIS JŪNIJS

(Pārnesums no 3. lpp.)

1940. g. jūnija scenārijs visās 3 Baltijas valstīs bija vienāds, visas trīs valstis vienā laikā, pēc vienas programmas pārveidojās par vergu valstīm.

Pareizi jau vien bija rakstījis New York Herald Tribune avīznieks 1940. g. 17. jūnijā, ka Baltijas valstu neatkarības periods patiesībā jau bija beidzies 1939. g. rudenī, kad tur novietoja pirmos padomju garnizonus.

Vienīgais, kas to negribēja atzīt, bija Latvijas ārlietu ministrs V. Munters, kurš pēc padomju bāžu nodibināšanas Latvijā 1939. g. 21. oktobrī Saimnieciskās kameras sanāksmē apgalvoja: „Padomju militārie atbalsta punkti Latvijā tiek ierīkoti, ne tikai lai stiprinātu PSRS drošību, bet arī Latvijas n e a t k a r ī b u."

Londonas 1933. g. „agresora definīcija", kuŗai ar laiku pievienojās arī „miermīlīgā" Padomju Savienība, un kur tik jauki noteikts, ka „agresors ir valsts, kas pirmā, ar vai bez kaŗa pieteikuma, ar saviem bruņotiem spēkiem iebrūk svešā teritorijā", un ka „nekādi politiski, saimnieciski, militāri ... apsvērumi neder par attaisnojumu šādai agresijai", bija tikai nenozīmīga papīra lapa, par kādām kļuvušas visas rietumnieku un Kremļa konvencijas, čartas un pakti.

Starptautiskā kaŗa tribunāla principiālais atzinums, ka katra agresija ir starptautisks noziegums, apraksts Nirnbergas tiesas aktis.

Leitnants Pēteris Vabulis, kad zviedri viņu 1946. g. ar varu vilka uz padomju kuģi, lai nodotu viņu komūnistiem, pirms pašnāvības izdarīšanas bija atstājis atvadu vēstuli, kuŗu nobeidza vārdiem: „Esmu visam pārvilcis svītru, žēl tikai, ka nepiedzīvošu slepkavu aizbildināšanos, kad Dzelzs priekškars reiz kritīs. Lai Dievs dod daudziem tautiešiem to piedzīvot un redzēt!"

Kad mums sāk zust ticība un spēks sagaidīt to ilgi, pārāk ilgi gaidīto dienu, atcerēsimies visos sīkumos 1940.-1941. g. sarkanā jūga laikmetu, kas izbeidza mūsu dzīvi, jo kopš tām dienām mēs vairs tikai veģetējam. Lai naids pret sarkaniem varmākām iekvēlina spītu izturēt un piedzīvot lielo atmaksu tiem, kas sagandēja mūsu un mūsu bērnu sirdīs atmiņas par Latvijas vasaras jaukākajiem mēnešiem — jūnijam un jūlijam, kas tagad kļuvuši par mūsu apspiestības un tautas sāpju lai-

VEICINĀS IECEĻOŠANAS AKCIJU SAV. VALSTĪS

(Pārnesums no 1. lpp.)

Informācijas biroja jaunievēlētā valde: Alfr. Bērziņš, P. Eglītis, Brunavs, A. Liepa, A. Zvēriņš un J. Klāvsons.

Kultūras biroja valde: priekšsēdis **E. Freivalds**, vicepriekšsēži J. Šaberts un E. Mauriņš, sekretārs O. Parņickis. Izglītības sekcijas vadītājs M. Celms, Jaunatnes sekcijas vad. J. Gaigulis, zinātnes sekc. vad. Dr. R. Drillis, Skaņu mākslas sekc. vad. Anat. Bērzkalns, Tēlotājas mākslas sekc. vadītājs S. Vidbergs, Literātūras sekc. vad. E. Raisters, Teātra sekc. vad. (pag. nav izraudzīts); locekļi — doc. O. Rudovska, doc. Dr. D. Talce, prof. Dr. P. Starcs, Kr Valters un Heinrichs Bagātais.

Amerikas latviešu dzīves ziņas archīva valde: M. Šlesers, Art. Spuriņš, fotografs J. Princis un mākslinieks. L. Stepe.

Kultūras fonda jaunā valde: Priekšsēdis **prof. P. Lejiņš**, vicepriekšsēdis **E. Freivalds.** Zinātnes sekc. valdes loc. prof. **J. Prīmanis,** referenti doc. B. Ābers un Dr. J. Volmārs. Tēlotāju mākslas sekcijas valdes loc. **E. Šveics,** ref.: prof. J. Siliņš un Maksimilians Mitrēvics. Mūzikas sekc. valdes loc. **Jēkabs Poruks,** referenti Ad. Ābele un Br. Skulte. Rakstniecības sekc. valdes loc. **J. Kadilis,** referenti Zinaīda Lazda un Kn. Lesiņš. Teātra mākslas sekc. valdes loc. **J. Lejiņš,** referenti Pēteris Ozols un Jēkabs Zaķis.

„Lai nedominētu viens virziens, sastāvā mainīti referenti, bet tas nebūt nenozīmē neuzticību līdzšinējiem," — teica vicepriekšsēdis E. Freivalds.

Atsevišķu zemju Kultūras fondi paliks un darbosies arī turpmāk, līdz būs izveidojies **Latviešu vispasaules kultūras fonds,** jo daudzas lietas ir lokālas. Latviešu vispasaules kultūras fondā katra zeme piedalīsies ar zināmu proc. iemaksu. Pirmais solis uz šo vispasaules fondu ir Ziemeļamerikas kultūras fonds (ASV un Kanadas latv. Kult. fonds). **ALAs valde** pārrunāja arī šī fonda valdes sastāvu, bet galīgi par to vienosies, apspriežoties vēl ar Kanadas Latviešu apvienības pārstāvjiem.

Sporta un fiziskās audzināšanas biroja valdi apstiprināja līdzšinējā sastāvā: V. Vuškalns, T. Aldzers, A. Celms, Bokalders, Tobiass, Ārens, Nik. Siliņš.

Trimdas mūzeja valdi izraudzīs nākamā ALAs centrālās valdes sēdē. Par ALAs biedrzini izraudzīja vicepriekšsēdi **E. Galleņu.** Viņa pienākumos ietelp vispirms atdzīvināt Čikāgas latviešu aktīvitāti.

Apspriežot LNAK aicinājumu uz **kopēju valžu sēdi** 17. un 18. jūlijā Niagarā, Kanadā, atzina, ka iespējama būs tikai kopēja apspriede ar iespējami lielāku dalībnieku skaitu.

APVIENĪBAS BIROJU VADĪTĀJU ZIŅOJUMI

Aprūpes birojs (vad. A. Klaupiks). Galvenais darba spraigums saistās ar immigrāciju. Lai pieņemtu kādu pastāvīgu darbinieku, trūkst līdzekļu. Sakarā ar ALAs iesaistīšanos immigrācijas akcijā, radušies divu kategoriju jautājumi: 1) Kāpēc tiek traucēti Vācijā palikušie? un 2) kāpēc ALAi vispārīgi jājaucas immigrācijas darbā? Te daudz pārpratumu.

ALAs valde paskaidro, ka tā atzīst par savu pienākumu palīdzēt tautiešiem arī ieceļošanas lietu kārtošanā. Šī uzdevuma veikšanai ALA ir reģistrēta ASV Ārlietu ministrijā un pēc sava gadskārtējā kongresa lēmuma sadarbojas ar visām organizācijām un iestādēm, kas varētu veicināt latviešu ieceļošanu ASV.

National Council of Churches, kas ir Vispasaules baznīcu koncilu daļa ASV, caur Church World Service laipni uzņēmās kārtot ALAs apstiprinātos galvojumus Vācijā un citur Eiropā. ALA ar pateicību šos pakalpojumus pieņem.

Ja atsevišķi tautieši vai draudzes viņu īpatnējo apstākļu dēļ savu piederīgo vai draugu ieceļošanas lietas vēlētos kārtot ar kādu no konfesionālām organizācijām, ALAs Aprūpes birojs atbalstīs un palīdzēs arī šo lietu kārtošanā, par cik ALAs palīdzība tādos gadījumos tautiešiem būs nepieciešama.

Vicepriekšsēdis **P. Eglītis** piezīmē, ka ALA negrib konkurēt un negrib piesavināties monopoltiesības latviešu immigrācijas veicināšanā un apsveic katru, kas mūsu tautiešiem palīdz še ieceļot.

Br. Albats paskaidro, ka jauno formulāru jau izsūtīts ap 1000, veco 3000 — 4000. Ieceļošanas akcijas veicināšanai lielāko ziedojumu ALAi līdz šim nodevusi DV valde ASV — $150.

Priekšsēdis P. Lejiņš: Līdzekļu trūkums immigrācijas lietu kārtošanai grauj visu ALAs darbību. Ja katra organizācija, kuŗa sūtīja delegātus uz ALAs gadskārtējo kongresu, kas vienbalsīgi šos līdzekļus mums apsolīja, atsūtītu $50, tad vajadzīgā summa sanāktu.

Valde atzina par vēlamu piesūtīt visiem pēdējā kongresa dalībniekiem šai jautājumā īpašu atgādinājumu un lūgumu, lai Klīvlendā teikās runas un pieņemtie lēmumi nepaliktu tikai uz papīra.

Informācijas birojs (vad. Alfr. Bērziņš). Apsvērts jautājums, kā iesaistīt informācijas darbā latviešu studentus, kas mācās Amerikas universitātēs. Šo sektoru nodos Jāņa Klāvsona rokās, kas pats studē. Turpinās pētījumus par apstākļiem okupētā Latvijā, kas ir regulārs darbs.

P. Lejiņš Informācijas biroja vadītāja stāvokli atzīst par neapskaužamu. Ar informāciju nodarbojas Latvijas sūtniecība un Komiteja Latvijas brīvībai. Arī amerikāņu presē veikts kolosāls darbs. Konkrēts un labs darbs būtu piemērotu lektoru iesaistīšana amerikāņu universitātēs. Vadītājām te jābūt jaunatnes organizācijām ALAs protektorātā. 2—3 angliski runājošiem lektoriem tur noteiktas iespējas. Daudz svarīgāk, ja par komūnismu amerikāņu studentiem stāsta persona, kam 25 gadi, nekā ja runā 50 g. vecs lektors. Lai runā viens viņu vecuma.

Kultūras birojs (vad. E. Freivalds) paredzējis kopēju visu ASV dzīvojošo latviešu mākslinieku darbu izstādi, atvēlot šai vajadzībai līdz 1000 dol., bet šī summa, liekas, būs par mazu. Interese par izstādi ļoti dzīva. Darbi pieteicami līdz 1. jūlijam. Katru pieteikto darbu tomēr nevarēs izstādīt, kāpēc nepieciešama žūrijas komisijā. ALAs valde to apstiprina šādā sastāvā: priekšsēdis prof. P. Lejiņš, viņa vietnieks E. Freivalds, locekļi — E. Šveics, prof. J. Siliņš, Mitrevics un Sigismunds Vidbergs.

„Trimdas skolas" izdošanā ALA piedalās ar 45 dol. Pirmais nrs jau iznācis. Noslēgusies sacensība jaunatnes stāstiem un romāniem. Iesūtīti 13 darbi. Cerams, ka būs 3—4 vērtīgi darbi jaunatnei. Godalgām paredzēti 500 dol. Bij. Tautas padomes loceklis un skol. Tenis Ulmanis 85 gadu vecumā dāvinājis jaunas ābeces manuskriptu.

Izsludināta sacensība Latvijas vēsturei. Plāni iesūtāmi līdz 15. augustam. Kultūras birojs sagatavojis 3 grafiskus zīmējumus no latviešu dzīves: 1) latviešu sētas ainava, 2) Latvijas lauku dzīvojamā māja un 3) Latviešu rija u. c. Tos pagatavojis mākslinieks **Vilis Krūmiņš.** Zīmējumus iespiedīs 150 eksemplāros 2 krāsās un to pietiks visām latviešu skolām še un Kanadā. Maksās ap 3 dol. gabalā, ap 9 dol. komplektā.

Kultūras birojs izpildījis Kultūras fonda lēmumu par Hertas Lūses mākslas dokumentēšanu, uzņemot to skaņu lentā.

Interese par Latviešu kultūras darbinieku atpūtas namu latviešu māksliniekos esot ļoti dzīva. Latviešu architektu kopa AS valstīs apsolījusi savu palīdzību. Valde noklausās Revīzijas komisijas un Speciālistu komisijas locekļa **A. Grantskalna** informāciju par līdz šim padarīto un uztic prezidijam, kad ienāks komitejas ziņojums, Karola dāvinājumu pieņemt.

6. BRĪVĀS PASAULES LATVIEŠU APVIENĪBAS JAUTĀJUMI.

Priekšsēdis prof. P. Lejiņš īsi atreferē, kā šis jautājums kārtojies līdz šim un tad nolasa 3 ienākušās vēstules: no Zviedrijas latviešu centrālās padomes (A. Kroders un A. Landsmanis) no LNAK un no Baltiešu kluba Jaunzēlandē (Brunners).

Pēc plašākām pārrunām un vairākiem priekšlikumiem valde vienojās šīs trīs korrespondences pavairot un izsūtīt visām tām organizācijām, ar ko ALA šai jautājumā sarakstās. Gaida pienākam Eiropas centra atbildi vienošanās jautājumā.

VAI NODIBINĀSIES CEĻOJOŠAIS TEĀTRIS?

Sakarā ar Amerikas latviešu teātra Ņujorkas ansambļa vēstuli valde pieskārās arī jautājumam par latviešu teātra ceļojošo ansambli, izsakot cerību, ka šo ansambli izdosies radīt sadarbojoties Amerikas latviešu teātrim, Ņujorkā un ceļojošā teātra Draugu biedrībai.

Pēc atsevišķa saraksta uzņēma dažus individuālus biedrus. Nākamos divos mēnešos ALAs centrālās valdes sēdes, ja nebūs sevišķas vajadzības, nenotiks.

Sēde ilga kādas 7 stundas un noritēja lietišķā garā, auglīgas sadarbības gaisotnē.

Js.

AMERIKĀNIETES GRĀMATA PAR...

(Pārnesums no 5. lpp.)

šai ziņā Andrim mācījuši daudz vairāk nekā viņa spētu. Kad audžu māte paņem grāmatu ar bībeles stāstiem un bildēm un grib lasīt priekšā, Andris, bildēs skatīdamies, pats izstāsta bībeles stāstus.

Daudz vietas aizņem arī zēna labo īpašību apraksts. Viņš vienmēr dara, ko apsolījis, viņā ļoti attīstīta taisnības izjūta, viņš ir līdzjūtīgs, devīgs un labprāt ar dāvanām iepriecē citus. Brīžiem šur tur kādā aprakstītā sīkumā pavīd īsti latviešu zēna vaibsti. Viņš necieš mīksto Amerikas maizi un vaicā, vai tad šai mājā nekad nevārīšot kartupeļu zupu, jo tas viņa mīļākais ēdiens. „Komiki" viņam nepatīk.

Autore rāda, kā mazais mežonēns pakāpeniski pārvēršas par kārtīgu zēnu, līdz neatšķiras vairs no amerikāņiem. Viņai šķiet, ka ir uzvarējusi cīņu, un lepojas ar to.

Mēs redzam šīs cīņas otru pusi.

Apbrīnojams ir Andra nacionālisms un patriotisms, un autore to nenoliedz.

Pirmajā gadā Savienotajās Valstīs Andris jo bieži kliedz: „Es neciešu Ameriku! Braukšu atpakaļ uz Latviju!" Viņš saka, ka nevēlas kļūt ASV pilsonis, ka viņam citas lietas darāmas — jābrauc uz Latviju un jācīnās ar boļševikiem, līdz Latvija būs brīva.

Viņš ilgojas pat pēc Vācijas, stāstīdams allaž, cik tur skaistas rozes gar visām sētām un kā koku lapotne ir gluži kā jumts pāri ielām. Autores citi audžu bērni saprot Andra ilgas pēc mājām un izskaidro biežās dusmu lēkmes ar to, ka viņš jūtas nelaimīgs svešā vidē. Kad Andris bieži piemin Latviju, autore nesaka viņam nekā. „Mēs respektējām viņa lojālitāti. Mēs nevarējām sagaidīt, lai latviešu patriots būtu tik nepastāvīgs un atmestu uzticību savai zemei tādēļ vien, ka tā ir apspiesta, bet viņš pats drošībā." Bet laiku pa laikam Andris tomēr dzird jautājumu: „Vai tu kļūsi ASV pilsonis?" Un arvien viņš atbild: „Nē!"

Laiks tomēr dara savu. Lepns brīdis Andrim ir skolā, kad viņš ģeografijas stundā var pastāstīt par Latviju, nodziedāt himnu. Savas svētbildes priekšā viņš skaita lūgšanas latviešu valodā; kad noskumis vai nikns, sarunājas ar sevi latviski. Tad kādu dienu skolotājs klasē grib viņam sagādāt pārsteigumu. Stundas laikā ienāk kāda latviete un sāk sarunāties ar Andri latviski, bet — viņi viens otru nesaprot! (Vai tā maz bija latviete, varbūt lietuviete? Bet var arī būt, ka Andra iedomātā latviešu valoda vairs nelīdzinājās īstajai latviešu valodai). Šis gadījums Andri tomēr satriec pavisam traģiski. Dusmu un asaru lēkmes uznāk arvien biežāk, vērojams zināms atkritiens garīgajā attīstībā.

Pamazām tomēr amerikānietes cīņa ar latviešu zēnu tuvojās beigām. Ar jau pieminētajām radikālajām zālēm tikusi galā ar dusmu lēkmēm, viņa pamazām pieveic zēna pretestību arī citādi. Viņš sāk justies mājīgi viņas mājā, viņš ir skauts, saprotas ar citiem amerikāņu zēniem. Audžu māte stāv arvien blakus, kad viņš skaita savas lūgšanas. Kādu dienu viņa sāk skaitīt līdz angliski, un pamazām arī Andris pāriet uz angļu valodu. Viņš apceļo ASV un redz, ka arī te ir daudz skaistu vietu. Arvien vēl viņam nevedas ar angļu valodas mācīšanos, bet tad kādu dienu latviešu zēns paziņo: „Nu es jums ko teikšu! Nu man ir īsta mājas, īsta ģimene. Nu esmu laimīgs un nu es arī dūšīgāk mācīšos jūsu angļu valodu". Viņš aug un attīstās fiziski un garīgi Amerikai tīkamā veidā.

Beidzot pienāk diena, kad viņš saka, ka nevēlas vairs braukt atpakaļ uz Latviju, jo Savienotās Valstis ir lielas, skaistas un brīvas. Un kad viņš būs ASV pilsonis, tā nebūs garlaicīga dzīve."

Autore domā, ka viņa pabeidz savu grāmatu priecīgā noskaņā: „Un tā tagad piecpadsmit gadu vecais Andris nav vairs pārvietots, bet īsti mājās. Viņš priecīgs raugās nākotnē, kad viņš kļūs ASV pilsonis. Lai kāda būs viņa karjēra, viņš būs godājams pilsonis, viņš vairs nebūs cilvēks bez savas zemes."

Mēs varam tikai domāt par to, kā būtu bijis, ja Andris laikus būtu nokļuvis latviešu mājā.

Tagad, kas zina, vai Andris maz vairs ir Andris — kā gan viņš saucas šodien?

Dzidra Zeberiņa.